

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Матеріали

студентської наукової конференції

Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

6 травня 2022 року

Чернівці

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

2022

Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (6 травня 2022 року). Юридичний факультет Чернівці: Чернівец. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2022- 93с.

До збірника увійшли статті студентів Юридичного факультету до щорічної студентської наукової конференції університету.

Молоді автори роблять спробу знайти підхід до висвітлення й обґрунтування певних наукових питань, подати своє бачення проблем.

© Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021

А.Л.

Роль адвоката у сімейних спорах

Якщо не занурюватися в юридичну термінологію, то адвокат у сімейних спорах - це фізична особа, яка захищає права та відстоює інтереси подружжя, і саме вона здатна допомогти їх вирішити.

Саме в сімейних суперечках адвокати мають важливу роль, оскільки дані спори надзвичайно емоційні і у багатьох випадках зачіпають інтереси не тільки подружжя, а й третіх осіб, їхніх дітей, що в подальшому впливає на їхній розвиток. Тому в таких випадках в першу чергу необхідно забезпечити та врахувати інтереси дітей.

Природно, що для кожної людини інтереси своєї сім'ї є пріоритетом. Навіть, у ч. 1 ст. 3 Сімейного кодексу України закріплено, що сім'я є первинним та основним осередком суспільства [4]. І, як показує судова практика, людині, як перебуває в дуже сильно емоційному, психологічному стані, при цьому ще й не володіє знанням у галузі права дуже важко захистити самостійно свої інтереси [3, с. 64]. У німецькому законодавстві при сімейних спорах участь адвоката є обов'язковою для обох сторін [2]. Ми, вважаємо, що це правильне рішення для такої категорії спорів, оскільки в такому випадку не порушується принцип рівності в судовому процесі, а по-друге, будуть захищено інтереси обох сторін, оскільки над їхньою справою будуть працювати професіонали в даній галузі, що зможе пришвидшити розгляд сімейного спору та врахувати інтереси двох сторін справедливо.

Предметом сімейних спорів є розірвання шлюбу, позбавлення батьківських прав, стягнення аліментів, поділ спільного майна подружжя. Головним завданням при вирішенні таких спорів є досягнення погодженості між конфліктними сторонами, а також досягнення результату, який би задовольнив дві сторони. Найдієвіший спосіб, щоб отримати такий результат в Європі це звернення до медіатора [1, с. 56]. Проте в Україні,

хоча й прийнятий закон про медіацію, але вона не є такою поширеною серед вітчизняних громадян. Тому в такому разі саме адвокати повинні ставати з'єднувальною ланкою між своїм клієнтом та іншою стороною сімейного спору.

В Україні сімейно-правові спори є складним процесом через те, що сторони не завжди бажають іти один одному на поступки та недосконалість деяких положень сімейного законодавства, що призводить до різної судової практики при розгляді однакових спорів, а це стає є результатом багаторічного судового процесу [1, с. 57].

Адвокат повинен не допустити, щоб судовий процес затягнувся на роки. Він повинен припускати, що отримавши рішення суду, воно не завжди буде гарантією бажаного результату для однією із сторін. Не поодинокими є випадки, коли отримавши рішення суду на свою користь клієнт стикається із нехтуванням обов'язку протилежної сторони щодо його виконання, що тільки погіршує ситуацію [2, с. 64].

Тому мета адвоката у сімейному спорі – допомогти клієнту отримати бажаний результат, а також запобігти від надмірної тривалості судового процесу. Також адвокат повинен забезпечити інтереси сторони, яку він представляє ефективним способом, тож якщо з'явиться можливість примирити сторони, то саме на це він повинен спрямувати свої сили.

Отже, роль адвоката в сімейних спорах не можливо переоцінити, адже потрібно досягти максимального результату для свого клієнта з мінімальним дискомфортом.

Список літератури

1. Даниляк А. В. Медіація як новітній засіб вирішення сімейних спорів. 2018. С. 56–58.

2. Приймак Н. Розлучення на території Німеччини: як правильно?. URL: <https://yurhelp.in.ua/statiy/00-00-03.html> (дата звернення: 19.02.2022).

3. Мирне вирішення сімейних спорів / Г.О. Гаро, О.М. Спектор, Т.В. Водоп'ян, Т.В. Білик, А.В. Кричина, С.С. Стадник, Т.М. Жидачек, М.Л. Бабішена, Х.: Фактор, 2019. 80 с.

4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. Дата оновлення 19.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/ed20220219#Text>.

Вікторія Банар

Науковий керівник – доц. Вакарюк Л. В.

Проблема зайнятості та безробіття в умовах карантину

Криза COVID-19 фундаментально зруйнувала елюзію безпеки на роботі, яка призвела до безпрецедентних втрат робочих місць. Оскільки люди сидять на карантині, важелі, які керують роботою, серйозно скомпроментовані. Багато організацій і підприємств були закриті, економіка зупинилася і тисячі людей втратили роботу. Безробіття завжди було проблемним питанням, але з 2020 року, воно набуло ще більшого масштабу. Зростання рівня безробіття відбулося серед громадян усіх вікових груп. Відсутність роботи не тільки погано впливає на економіку країни, а й на людей, зокрема, тим, що завдає психологічну травму: втративши роботу, людина почуває себе непотрібною у суспільстві. Також безробіття небезпечне і для молоді, оскільки відсутність професійної підготовки робить досить складною проблему працевлаштування у майбутньому. Пандемія серйозно вплинула на ринок праці. Найбільше постраждали від коронакризи і відчутно скоротили кількість вакансій готелі, ресторани, туристичні оператори, салони краси. За даними Державної служби зайнятості, кількість зареєстрованих безробітних станом на кінець 2021 року складала 354 тисячі осіб. До 3,1 млн. українців або 17% від робочої сили на піку карантину знаходились у стані прихованого безробіття – зайнятість цих людей була зменшена або вони були відправлені у неоплачувану відпустку [1].

Несолодко було і малим підприємцям. Нині в Україні зареєстровано 1,91 мільйона фізичних осіб-підприємців. За пандемійні роки цей показник практично не виріс. І за державними розрахунками, понад третина ФОПів потребує фінансової допомоги через карантин. За даними платформи Opendatabot, з березня 2020 року по березень 2021 року в Україні закрилося 215,3 тис. фізосіб-підприємців. Це майже на 50 тисяч закритих бізнесів більше, ніж в аналогічні місяці 2019-2020 років. Найбільше підприємств закрилося у сферах

складського господарства і транспорту (майже 11 тис.), оптової торгівлі (5,6 тис.), телерадіомовлення (2,69 тис.) [2]. Причому кожен третій ФОП говорить, що втратив від половини до 75% доходів, і водночас наростив борги. Половина малих підприємців через це думають про нові ніші для свого бізнесу, свідчать результати опитування. Від початку пандемії в Україні різко впала кількість новостворених малих підприємств, а в перші місяці карантину закривалося значно більше ФОПів, ніж виникало нових: люди просто боялися починати свою справу в умовах невизначеності.

Пандемія та карантин змінили і звичне офісне життя – майже 40% українців повністю чи частково працювали віддалено. Після послаблення далеко не всі повернулися до офісів, що позначилося на ринку офісної нерухомості. Як зазначає співзасновник і голова Netflix Рід Гастінгс у недавньому інтерв'ю The Wall Street Journal щодо прогнозів про роботу підприємств у нових умовах: «Повністю відмовитися від роботи в офісах неможливо, тож після пандемії більшість компаній скасують дистанційну форму роботи і повернуть співробітників на робочі місця. Неможливість працювати лицем до лица – це чистий негатив» [3]. Отже, безробіття має винятково негативні соціальні наслідки для суспільства загалом, окремих його груп і прошарків, для сімей, для кожної людини. Відбудова суспільства після цієї кризи потребуватиме чимало зусиль, однак вона повинна включати гуманний погляд на роботу як головну цінність.

Список літератури

1. Дані Державної служби зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/yak-otrymaty-dopomogu-z-bezrobittya-novi-pravya-dlya-biznesu-ta-nezaynyatyh> (дата звернення: 19.02.2022)
2. Дані української компанії, що надає доступ до державних даних з основних публічних реєстрів для громадян та бізнесу – Opendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/business-quarantine> (дата звернення: 20.02.2022)
3. Інтерв'ю Ріда Гастінгса для The Wall Street Journal. URL: <https://www.wsj.com/articles/netflixs-reed-hastings-deems-remote-work-a-pure-negative-11599487219> (дата звернення: 22.02.2022)

Медіація як суспільне благо

Кожен учасник сучасного суспільства хоча б один раз стикався з конфліктною ситуацією й робив спробу одноосібно або за участі судових органів знайти з неї вихід. Але, на відміну від судового розгляду, медіація покликана не просто забезпечити вирішення спору, але й примирити сторони, усунути причини їхнього конфлікту.

Наразі медіація - є одним із найефективніших методів альтернативного вирішення спорів і застосовується в різноманітних сферах нашого життя, таких як сімейні, господарські, адміністративні спори, в бізнес-середовищі, і навіть IP та IT-сферах. Саме через велику кількість переваг медіація виступає як одне із суспільних благ, яке покликане ефективно забезпечувати, захищати права та свободи громадян [1].

Найчастіше сторони вирішують свої суперечки в суді, але зростаюча заборгованість у таких спеціальних органах, помітні затримки, зробили процес вирішення спорів такий спосіб виснажливим. У суді, час значною мірою витрачається на процесуальні суперечки, технічні тонкощі права та нездатність величезної кількості учасників судового процесу взаємодіяти з адвокатами, які добре знаються на законі.

Які ж саме переваги має медіація і чому вона актуальна, ніж інші методи?

1. Конфіденційність: усе, що сказано в медіації, є конфіденційним. Принцип конфіденційності гарантує, що будь-які варіанти вирішення, які обговорюються сторонами, не будуть розголошені за межами процесу медіації [2].

2. Швидкість: оскільки часу, необхідного сторонам і, отже, медіатору для організації медіації, потрібно значно менше, ніж для судового розгляду чи арбітражу, медіація у спорі може відбутися відносно рано. Більше того, після початку медіації сторони можуть розглянути ті питання, які він чи вона вважають

важливими для досягнення компромісу та згоди між учасниками конфлікту. Уникають збирання доказів, які вимагають значного часу для цього, завдяки чому ефективніше використовується час і ресурси сторін.

3. Гнучкість: не існує певної формули для проведення медіації. Різні фахівці використовують різні стилі. Процедури часто змінюються, щоб задовольнити вимоги конкретного випадку. Медіація може відбуватися навіть під час судового розгляду або до початку будь-якого офіційного судового засідання.

4. Зручність: сторони можуть значно контролювати час, місце та тривалість провадження.

Основними характеристиками медіації є те, що вона вважається добровільною, необов'язковою, конфіденційною та заснованою на інтересах сторін. Учасники можуть припинити посередництво в будь-який час після первинної зустрічі. Залучені сторони не нав'язують жодних рішень.

Отже, альтернативне вирішення спорів, без сумнівів, відіграє не тільки соціальну роль у сфері вирішення конфліктів між людьми, але й допомагає державі зменшити кількість витрат, пов'язаних із системою судочинства. Це благо допомагає оптимізувати процес урегулювання конфлікту, вижати максимум користі з переговорів за короткий проміжок часу, а також навчити сторони вирішувати спірні питання самотужки в майбутньому. Саме медіація є тим фактором, який здатен позитивно змінити не лише правову культуру у сфері комунікації громадян, але й дозволяє уникати таких проблем, як довготривалість судового процесу, його чимала заангажованість і переважаність судів.

Список літератури

1. Головченко А.В. «Медіація, як один із ефективних альтернативних способів вирішення конфліктів». Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області. URL:<https://rtpp.com.ua/news/mediatsiya-instrument/> (дата звернення 21.11.2018).
2. Vinayan Singh. Benefits And Advantages Of Mediation. White code VIA mediation&arbitration centre.URL:<https://viamediationcentre.org/readnews/MjUx/BENEFITS-AND-ADVANTAGES-OF-MEDIATION>

Михайло Борденюк
Науковий керівник – проф. Гаврилюк Р.О.

Зумовленість розвитку медіації буттєвим устроєм людського світу

Медіація від латинського означає “медіа” - бути посередником. Медіація довго еволюціонувала та застосовувалася в різних історичних рамках різними народами та завжди відіграла стабілізуючу роль, оскільки залагоджувала конфлікти. Намагаючись знайти загадку про перше застосування медіації в історії багато авторів вказують Біблію і на випадки вирішення спорів за допомогою медіації між вождями племен в Африці. Історично склалося три підходи до вирішення спорів, з позиції: сили, права, інтересів розв'язання конфлікту. Позиція сили полягає в пригніченні однієї сторони за рахунок переваг іншої. Другий підхід передбачає застосування: закону, нормативних приписів, звичаїв. Третій підхід передбачає вирішення конфлікту через з'ясування і визначення сторонами такого питання, як “що спричинило конфлікт?” і забезпечити порушені інтереси. Отже, історія вирішення конфліктів - це заміна одного підходу іншим упродовж усього часу.

У Стародавній Греції існували суспільні інститути з метою встановлення, підтримки ведення переговорів, взаємодії між окремими громадянами, сім'ями, родами, племенами і містами - державами. Посередник у Греції - це людина, здатна до конструктивного спілкування і наділена здоровим глуздом. Також вважалася довіреною особою для встановлення або підтримання стосунків. у сім'ї, державі. Посередник мав зважати на інтереси обох сторін і сприяти досягненню позитивного результату. Важливим кроком у розвитку примирних процедур стало введення грошових санкцій за правопорушення, оскільки такі санкції застосовуються тільки для покарання і щоб полегшити можливість проведення ефективних переговорів,

спрямованих на врегулювання спору.

Зі зміною значення держави в суспільному житті посилювалося правове окультурення населення. У 17 столітті посередництво було вже попередню процедуру перед зверненням до судів. Протягом усієї історії розвитку примирні процедури були пов'язані з третейськими судами. На ранніх етапах це був невід'ємний та єдиний процес. В Україні можна виявити тенденцію з судовими способами вирішення спорів. Наприклад, у Запорізькій Січі збори військової ради відбувались у вигляді кола. Обговорення в колі тривало, доки громада не приходила до консенсусу, який задовільнить усіх. Отже інститут медіації в Україні та у світі є давно застосованим, що підтверджується історичними фактами.

Пізніше вона почала поширюватися і в інших країнах. Рух за альтернативне вирішення спорів у сучасному його вигляді започаткувався у США. Наступні 30 років характеризуються зростанням кількості медіації, арбітражу, мінісудів та інших схем альтернативного вирішення спорів у всіх галузях права.

У 2001 році був розроблений і прийнятий уніфікований закон США про медіацію". На початку XXI століття у США вже існувала законодавча база для медіації, діяли сотні організацій що надавали послуги АВС, і практикували 1000 професійних медіаторів. Перші спроби застосування медіації правило мали місце лише для вирішення спорів, що виникають у сфері родинних сімейних стосунків.

Отже, медіація в сучасному її розумінні стала розвиватись у сучасному світі. Зміни відбувались через безліч особливостей, в тому числі пов'язаних з науково-технічною революцією, зростанням населення, ускладненням суспільних відносин через що увага зосереджувалась навколо захисту людських цінностей і саме медіація враховувала ці цінності.

Список літератури

1. Гаврилюк Р., Правова природа медіації як вислід буттєвих властивостей людей. Право України. 2018. №3. С. 128-143.
2. Гаврилюк Р., Зумовленість правової природи медіації буттєвим устроєм людського світу. Право України. 2018. №5. С. 181-195.
3. Ясиновський, І. Г. "Історичний аспект розвитку інституту медіації та сучасні тенденції його розвитку." Науковий вісник

Едуард Влад
Науковий керівник - доц. Процьків Н.М.

Особливості електронного договору купівлі-продажу в Україні

На сьогодні, у вік інформаційних технологій та масової діджиталізації, все більш популяризованим напрямком укладення правочинів набуває спосіб їх укладення за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем. Така форма реалізації цивільного права полягає в тому, що даний спосіб зручний, швидкий та оптимальний. Важливим моментом є те, що такий договір, вважається укладеним у письмовій формі та за допомогою електронно-цифрового підпису (ЕЦП). Дане питання регулюється Цивільним кодексом України, Законом України «Про електронну комерцію», Законом України «Про електронний цифровий підпис», Законом України «Про захист прав споживачів». В електронному договорі купівлі-продажу повинні бути зазначені усі істотні умови, які характерні для даного виду договору, інакше він може бути визнаний недійсним або неукладеним.

На думку Лисенко І.В. та Лисенко А.М., договір купівлі-продажу в мережі Інтернет повинен вчинятися у письмовій формі з видачею покупцю відповідного підтверджуючого документу. Відповідно до п. 3 ст. 12 Закону України «Про захист прав споживачів» даний договір можна розірвати, повідомивши про це продавця протягом чотирнадцяти днів з дня отримання вищезгаданого документа. Окрім того, п.4 цього ж нормативного акта вказує на зобов'язання продавця повернути кошти не пізніше 30 днів з моменту отримання повідомлення про розірвання договору [1, с. 202-204].

Гоголіна Г.В. вважає, що істотною ознакою такого виду договору є те, що він не є дискримінаційним, тобто не може

виділяти або ідентифікувати покупця за певними ознаками серед інших покупців. Виходячи зі змісту ч.1 ст. 698 ЦК, законодавець визначив продавця лише за його належністю до підприємницької діяльності, тобто фізична особа без статусу підприємця може продавати товар для його використання лише по відношенню до підприємницької діяльності. На нашу думку, проблематикою укладення електронного договору купівлі-продажу в мережі Інтернет є те, що стороною може виступати особа, яка не має необхідної цивільної дієздатності для вступу у ті чи інші правовідносини. Тому при укладенні такого договору продавець не має можливості визначити обсяг дієздатності покупця, що може стати наслідком притягнення до відповідальності продавця відповідно до чинного законодавства. Окрім того, додатковою проблемою виступає можливість незаконного використання чужого імені контрагентом, що також може бути підставою для настання правових наслідків для продавця [2, с. 54-56]. Законом України «Про електронну комерцію» вказано, що у електронному договорі купівлі-продажу, окрім істотних умов даного виду договору, визначеного Цивільним кодексом України, може перебувати інформація, яка передбачена технологією укладання такого договору та інтересами сторін, а саме: порядком внесення електронних підписів, обміну електронними повідомленнями тощо [3, с. 159-160].

Отже, електронний договір купівлі-продажу на сьогодні є найефективнішим способом укладення даного виду договору, тому потребує додаткового регулювання у зв'язку з проблематикою його реалізації. Але у майбутньому така система може слугувати зручним і швидким способом здійснення своїх цивільних інтересів.

Список літератури

1. Лисенко І. В., Лисенко А. М. Охорона прав споживача у договорі купівлі-продажу, укладеного в мережі Інтернет. *Форум права*. 2016. № 4. С. 201–205.
2. Патинка Ю. О. Правові проблеми укладення договору купівлі-продажу з використанням мережі Інтернет. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 53–56.

3. Гоголіна Г. В. Місце електронного договору купівлі-продажу в системі договорів торгівлі. *Проблеми цивільного та підприємницького права*. 2017. № 3. С. 158–161.

Валерій Ватаманюк
Науковий керівник – доц. Паскар А.Л.

Розвиток судочинства в умовах цифровізації

У нашому сучасному світі цифрові технології розвиваються дуже стрімко і починають активно залучатись у різноманітних сферах життєдіяльності людини. Саме тому цифровізація дуже важлива і для здійснення правосуддя також і в нашій країні.

Першоосновою, яка в собі вмістила головні риси та ідеї в питанні розвитку судочинства в умовах цифровізації, є закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр.» [1].

У загальному, за минуле десятиліття була залучена досить об'ємна кількість різноманітних заходів для поліпшення діяльності судочинства. Однією з головних напрямків поліпшення такої діяльності слугувало запровадження цифрових елементів безпосередньо в роботу суду.

Зокрема, розроблений Єдиний державний реєстр судових рішень України, до якого заносяться всі судові рішення загальної юрисдикції. Для організації та забезпечення процесів електронного документообігу створені автоматизовані комп'ютерні системи «Діловодство-3» («Д-3») в апеляційних і місцевих загальних судах і «Діловодство спеціалізованого суду» («ДСС») у спеціалізованих судах. Також уведено Єдину базу даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень. Судові засідання почали проводитись за допомогою відеоконференцв'язку, запрацювало інформаційне вікно суду, а для спілкування суддів і працівників апарату судів створено соціальну професійну мережу «Феміда» [2].

Не можна не погодитись із тим, що перелічені досягнення

неоцінено посприяли позитивному розвитку системи судоустрою в Україні. Проте, аналізуючи сучасну судову систему, неозброєним оком стає помітно, що залучення електронних ресурсів критично не вистачає. Тому всі досягнення, котрі є вже на даний момент, можна вважати тільки початком шляху у встановленні дієвої форми функціонування роботи суду в новітньому світі цифрових технологій. Таке нововведення дістало назву «Електронний суд» Реалізація такого проєкту, допоможе розв'язати існуючі проблеми в системі судочинства, а саме допоможе забезпечити доступність правосуддя за рахунок обміну електронними документами між усіма учасниками судового процесу, скоротити судові витрати на поштові відправлення та виготовлення паперових документів, удосконалити та прискорити передачу судових документів між судами [3]. Електронне правосуддя спрямоване на забезпечення прозорості та доступності роботи суду, полегшення роботи суддів, працівників апарату та повну економію державних коштів.

Новим початком для цифрового розвитку судочинства став запуск модулів ЄСІТС. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) затверджено рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 № 1845/0/15-21. Відповідно до вимог процесуального законодавства адвокати, нотаріуси, приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, державні органи, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання державного та комунального секторів економіки реєструють офіційні електронні адреси в ЄСІТС в обов'язковому порядку [4].

Отже, запровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій у судочинстві сприяє підвищенню ефективності правосуддя забезпечуючи належний захист прав, свобод та інтересів осіб.

Список літератури

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р.
2. Упровадження електронного правосуддя в систему судочинства / Н. І. Логінова // Актуальні проблеми держави і права. - 2014. - Вип. 72. - С. 429-435. - Режим доступу:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2014_72_64.

3. «Електронний суд» в Україні. Досвід та перспективи. / О.В. Бринцев., О. М. Нецеретна., Н. Ю. Шестьора. Режим доступу <https://hr.arbitr.gov.ua/userfiles/bryncevo7122016.pdf>.

4. ЗУ «Про затвердження Положення про порядок функціонування окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» Рішення ВРП від 17.08.2021 № 1845/0/15-21.

Анастасія Галак

Науковий керівник – асист. Федорчук М.Д.

Порушення суверенітету та територіальної цілісності України державою-терористом

Територіальна цілісність є невід'ємною частиною механізму забезпечення конституційного ладу та суверенітету України, який складається із конституційно-правових гарантій єдності, цілісності та недоторканності території нашої держави. Події останніх двох десятиліть є свідченням підвищеного рівня небезпеки через посягання на територіальну цілісність і суверенітет України з боку російської федерації.

Відповідно до статті 1 Договору між Україною та російською федерацією про українсько-російський кордон: «У цьому Договорі під терміном «українсько-російський державний кордон», далі – «державний кордон» чи «кордон», розуміється лінія та вертикальна поверхня, яка проходить по цій лінії, що розділяють державні території (сушу, води, надра і повітряний простір) Договірних Сторін від точки стику державних кордонів України, Російської Федерації та Республіки Білорусь до точки, розташованої на березі Таганрозької затоки». Відповідно до статті 3 цього ж Договору: «Будь-які природні зміни, що можуть відбуватися на місцевості, не змінюють положення українсько-російського державного кордону, визначеного цим Договором, якщо не буде досягнуто домовленості про інше», що закріплює непорушність та незмінність положення державного кордону [2].

Проте на практиці спостерігається зовсім інші явища. Зокрема, вже 20 лютого 2014 року росія порушує вищеописані

домовленості, здійснюючи військове вторгнення на територію Криму з метою анексії більшої частини Кримського півострова [1].

Інтервенція поклала початок затяжній війні, що згодом охопила більшу частину східної частини України. Війна на Сході України, яку ще назвали війною на Донбасі, розпочалась із вторгнення російських збройних формувань у квітні 2014 року. Цю війну ознаменували найгірші в житті кожного українця нововведені терміни: АТО (з 2018 року – ООС), гібридна війна... Десятки тисяч померлих, зруйнованих життів і домівок ніколи не були для росії «достатнім аргументом». Доведенням цього є те, що держава-агресор і до сьогодні не визнає факту свого вторгнення на територію України [3].

21 лютого 2022 року президент росії підписав укази про визнання «незалежності» так званих «ДНР» і «ЛНР» – маріонеткових квазидержавних утворень на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей України.

Наступним кроком деморалізації всього суспільства росії стала повномасштабна війна, що розпочалася вночі 24 лютого 2022 року, яку агресор вважає «воєнною операцією», «визволенням українців» чи «денацифікацією», побоюючись назвати ситуацію справжньою війною. Проте ця війна без дотримання окупантом правил ведення війни, норм міжнародного гуманітарного права. З перших днів повномасштабної війни державою-терористом вчинялися військові злочини, злочини проти людяності та геноцид. З перших же днів, Збройні Сили України знищують ворога вщент, країни світу об'єднуються проти нього, накладаючи потужні санкції на державу-терориста.

Аналізуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що впродовж існування суверенної, незалежної України держава-терорист (росія) неодноразово порушувала територіальну цілісність України, будучи чи не найголовнішою загрозою не лише для суспільства та Української держави, а й усього цивілізованого світу.

Список літератури

1. Гай-Нижник П.П. Окупація та анексія Криму Російською Федерацією

- у 2014 р. як акт агресії проти України: перебіг вторгнення і свідчення міжнародного злочину // Гілея. 2017.- Вип.118 (№3). С.110-125.
2. Договір між Україною і Російською Федерацією/[Електронний ресурс]:«Про українсько-російський державний кордон(укр/рос)» від 23.04.2004 - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643_157#Text
 3. Пашков М., Гончар М. Війна на Донбасі: реалії і перспективи врегулювання. Київ, 2019. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_Donbas.pdf

Крістіна Герасимова
Науковий керівник – асист. М. Г. Тома

Сімейні зв'язки як причини злочинності: теорії Чезаре Ломброзо

Чезаре Ломброзо – відомий італійський лікар-психіатр, якого часто називають основоположником кримінальної антропології, у своїх працях стверджував, що причини злочинності приховані не в суспільних умовах, а в самому злочинці, у його біологічних і расових особливостях, і що серед людства завжди є певна кількість людей, яким судилося від народження бути злочинцями. За його теорією злочинцем не стають, ним народжуються.

Спробуємо розкрити одну, на нашу думку, з ключових причин вчинення злочину – виховання та особливості сиріт. Чому ми вважаємо його одним із ключових? Тому, що саме на формування людської свідомості, характеру, особистості – впливає дитинство. Що ж таке погане виховання? Як зазначає Чезаре Ломброзо, це приклад, який батьки показують своїм дітям. І це цілком доцільно, адже для дітей, батьки – певна модель «ідеал», тому діти переймають поведінку батьків, як фізичну, так і психічну, навіть цього не усвідомлюючи. Чезаре Ломброзо вважав, що діти злочинців на 27-45% стають також на злочинний шлях, продовжуючи «фах» своїх батьків.

Особи, які з дитинства стали жертвами сексуального насильства з боку своїх рідних, у подальшому житті мали не здорові уявлення про відносини між людьми, й дуже часто задля помсти, власної насолоди, або ж через власну зіпсовану уяву.

Теорії Чезаре Ломброзо показує яка ж вагома роль для малолітнього мають матері. Мати відіграє ключову роль у вихованні дитини, тому злочинці зазвичай мстяться саме жінкам, вчиняючи різні злочини жертвами яких стають жінки, які чи то зовнішньо схожі з їхніми матерями, чи схожою поведінкою.

Конфліктні стосунки в сім'ї стають нормою, травмується психіка людей, поволі йде процес деформації особи, формується агресивність, озлоблення, жорстокість, що згодом проявляється у фізичному насильстві. Наші діти навчаються у нас навіть тоді, коли ми абсолютно впевнені, що вони зайняті своєю справою і не помічають нічого навколо[2].

Народжені діти поза шлюбом також належать до осіб, які потенційно можуть стати злочинцями. Чому? Усе зрозуміло: недостатність уваги. Особливість цього аспекту є підлітковий вік. Він полягає в тому, що це бунтівні особи, які вірять, що можуть змінити все, навіть заслужити увагу батька або матері, у яких є інші діти. Така ситуація, може слугувати причиною вчинення злочинів. Ломброзо наголошує: «Незаконнонароджені є звичайно плодом гріха та захоплення: вони не мають імені, яке могли б охороняти; у них немає нікого, хто б утримував їх від слизького шляху захоплення і пристрастей; немає батька чи матері, які виховали б у них добрі почуття та заглушили б погані інстинкти; в більшості випадків вони позбавлені можливості вести чесне, трудове життя [1, с. 98].

Підсумовуючи, зазначимо, що вчинення кримінальних правопорушень через нестабільну ситуацію в сім'ях є ключовою проблемою сьогодення.

Досліджуючи дану проблематику, ми побачили, як важливо приділяти дітям кропітку увагу, особливо на ранніх стадіях формування особистості. Виховання має передбачати формування в особи уміння правильно проявляти свої емоції та правильно реагувати у складних ситуаціях. Інна Набока зазначає, що постійні тілесні покарання відбиваються на психіці дитини, пригнічуючи розвиток її особистості, вона стає жорстокою, агресивною та з легкістю буде завдавати шкоди одноліткам, вважаючи, що це єдине вирішення конфліктів [6].

Список літератури

1. Ломброзо Ч. Преступный человек. Москва Эксмо; МИДГАРД, 2005. 876с.

2. Веселуха В. Соціальний і правовий статус неповнолітніх і його вплив на віктимну поведінку. *Право України*. 1999. № 9.

3. Набокова І. Тілесні покарання і дитяча психіка. *Радіо Свобода*. 2007. Електронний доступ: <https://www.radiosvoboda.org/a/964738.html>

Лілія Гондурак

Науковий керівник – доц. Паскар А.Л.

Законопроект № 6205 «Щодо посилення авторитету адвокатури»: переваги та недоліки

У ч. 1 ст. 131-2 Конституції України проголошено існування в Україні адвокатури, основними завданнями якої є надання професійної правничої допомоги [1]. Авторитет даного інституту в суспільстві є одним із факторів оцінки його демократичності.

Законопроект № 6205 має на меті підвищити престижність адвокатури шляхом ускладнення доступу до професії. Зокрема згідно із запропонованими змінами: «Не може претендувати на отримання статусу адвоката особа, яка протягом останніх трьох років безперервно працювала на посаді судді, прокурора, слідчого, дізнавача, працівника підрозділу, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, працівника пенітенціарної служби, нотаріуса, державного або приватного виконавця, арбітражного керуючого, на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, на іншій посаді, на якій одночасне здійснення адвокатської діяльності заборонено законом [2]. Значимо, що схожа норма присутня в Федеральному Положенні про адвокатуру ФРН, в якому мова йде про суддів, однак пропозиція включити до цього переліку нотаріуса, арбітражного керуючого чи державного виконавця видається нелогічним, оскільки даним професіям не

притаманний «обвинувальний ухил» у мисленні, чим автори обґрунтовують таку доцільність, а тому таке обмеження необґрунтоване.

Також даний законопроект передбачає додаткову підставу для припинення права на зайняття адвокатською діяльністю — зупинення права на заняття такою діяльністю протягом семи років підряд. На наш погляд, дане положення напряму пов'язане із закріпленим у п.4 с.1 ст.21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» обов'язку адвоката підвищувати свій професійний рівень [3]. Право є динамічною системою, яка зазнає частих змін, тому особа, яка протягом семи років не займалася адвокатською практикою, виявиться не в змозі надавати ефективну правову допомогу, як - наслідок підриватиме авторитет адвокатури в цілому.

Законодавець пропонує розширити перелік видів діяльності, які не можна поєднувати з адвокатською, додавши у нього правоохоронну та оперативно-розшукову діяльність. Передумови даних змін, на нашу думку, є Постанова Великою Палатою Верховного Суду від 10 лютого 2021 року у справі №822/1309/17 та від 14.06.2021 р. у справі № 826/9606/17. У даних рішеннях Верховний Суд дійшов висновку, що доступ до професії адвоката, коли людина перебуває в статусі судді чи в статусі прокурора є нелегітимним і суперечить антикорупційному законодавству, а також може допустити виникнення ситуації коли одна особа потрапляє під дію двох присяг, що є неприпустимим [4-5]. Отже, такі зміни відповідають існуючому у суспільстві стану правовідносин, а тому їх належить охарактеризувати позитивно.

Загалом, даний законопроект відповідає зазначеній в ньому меті щодо підвищення авторитету адвокатури, однак вагомим недоліком є обмеження в доступі до адвокатської професії осіб, діяльність яких не пов'язана із здійсненням кримінального провадження, що не є належним засобом для досягнення поставленої цілі.

Список літератури

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
Дата оновлення: 01.01.2020. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96>.

2. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо посилення авторитету адвокатури: від 22.10.2021 № 6205. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73048;
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Дата оновлення: 16.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
4. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 10 лютого 2021 року у справі №822/1309/17. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/95439673> ;
5. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14.04.2021 р. у справі № 826/9606/17. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/96933508>.

Інеса Горган

Науковий керівник – доц. Кіріяк О.В.

Цивільно-правові колізії використання емфітевзису

Початком суттєвих змін, які торкнулися емфітевзису, належить вважати Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні» від 10 липня 2018 року, яким ч. 4, ст. 102¹ ЗК України викладено в новій редакції [1].

Вищевказаний закон створив юридичну колізію між Цивільним кодексом України та Земельним кодексом України.

Відповідно до нової редакції 102¹ ЗК України строк користування земельною ділянкою державної, комунальної та приватної власності для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) не може перевищувати 50 років.

Але правовідносини щодо користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) також регулюються і ЦК України.

У відповідності до ч. 1 ст. 102¹ ЗК України право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) і право

користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій) виникають на підставі договору між власником земельної ділянки та особою, яка виявила бажання користуватися цією земельною ділянкою для таких потреб відповідно до Цивільного кодексу України. [1].

Згідно ч. 1 ст. 408 ЦК України строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб встановлюється договором і для земельних ділянок державної та комунальної власності не може перевищувати 50 років [2].

Ч. 2 ст. 408 ЦК України передбачає, якщо договір про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб укладено на невизначений строк, кожна зі сторін може відмовитися від договору, попередньо попередивши про це другу сторону не менше як за один рік [2].

Отже, процедура відмови від договору емфітевзису, у разі якщо він укладений на невизначений строк утрачає будь-який сенс. Не можна укласти договір на невизначений строк але не більше 50 років.

Ще однією колізією між ЗК України та ЦК України є положення ч. 3 ст. 102¹ ЗК України та ч. 3 ст. 407 ЦК України, зміни до яких внесено одночасно Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння будівництву», яким було встановлено, що право користування земельною ділянкою державної та комунальної власності не може бути відчужено її землекористувачем іншим особам, внесено до статутного капіталу, передано у заставу.

Колізія з'явилася у зв'язку із тим, що глава 16¹ ЗК України регулює правовідносини не тільки щодо емфітевзису, а і суперфіцію (право користування чужою земельною ділянкою для забудови). Тому у ч. 3 ст. 102¹ ЗК України міститься уточнення, якого немає у ЦК України [1].

Однак, виходячи із системного аналізу вимог ч. 3 ст. 102¹ ЗК можна зробити висновок, що вимоги статті поширюються і на договори емфітевзису і на договори суперфіцію.

Список літератури

1. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III : станом на 7 квіт. 2022 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 13.04.2022).

2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 17 берез. 2022 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 13.04.2022).

Ліна Гулей

Науковий керівник – доц. Бурка А.В.

Проблемні аспекти правового регулювання праці на онлайн-платформах

Поступовий перехід від індустріального до постіндустріального суспільства, трансформація економіки в цифрову сьогодні значно змінили ринок праці і трудові відносини в цілому. Однією з тенденцій цифровізації ринку праці є поява спеціалізованих цифрових онлайн-платформ праці, які відповідно до існуючої класифікації Міжнародної організації праці поділяються на онлайн веб-платформи та територіально замкнені (локальні) платформи.

На онлайн веб-платформах трудові завдання виконуються працівниками в мережі або віддаленому режимі. Це може бути перекладання; надання юридичних, фінансових та інших послуг; проектування; розробка програмного забезпечення на фрілансових та конкурсних платформах; виконання короткострокових завдань. На локальних платформах завдання виконуються працівниками власними силами у визначених місцях: надання послуг таксі, доставки, побутового забезпечення, послуг догляду [1]. Прикладами останніх можна назвати всім відомі та поширені в Україні платформи Uber, Uklon, Bolt, Glovo, Raketa та багато інших.

Наголосимо на тому, що в національному законодавстві України відсутнє чітке нормативно-правове регулювання такого виду трудових правовідносин, незважаючи на те, що працевлаштування на платформі часто пов'язане з проблемою прихованої зайнятості чи самозайнятості. Окрім цього, така неврегульованість примножує порушення з боку роботодавців, які в такий спосіб оминають сплату страхових внесків.

На сьогодні лише в країнах ЄС сформовані правові основи для адаптації до нових форм дистанційної роботи з використанням цифрових технологій та онлайн-платформ або дане питання вже було предметом судового розгляду (в Іспанії [1], Великобританії, Швейцарії [2]).

Що ж стосується ситуації в Україні, то наша держава сьогодні посідає 4-те місце у світі та перше у Європі за кількістю людей, котрі працюють через онлайн-платформи. Найбільша частка таких працівників – це жінки, яким відмовляють в офіційному працевлаштуванні і вони не мають іншого вибору, що свідчить про жорстку трудову дискримінацію [3].

Отже, першочерговим завданням трудового законодавства України є врегулювання нових видів зайнятості, що виникли у зв'язку з впровадженням онлайн-платформ, оскільки відсутність правового регулювання даної галузі сприяє вже існуючій та надалі породжує правову незахищеність працюючих у такій сфері громадян. Як наслідок, останні просто не зможуть захистити свої порушені права в законному порядку, зокрема шляхом звернення до суду.

Наступним важливим кроком має стати оновлення норм чинного Кодексу законів про працю України чи прийняття нарешті нового Трудового кодексу. Також необхідно внести зміни до Закону України «Про стимулювання ринку цифрової економіки в Україні» в частині більш детального врегулювання особливостей правового режиму всіх можливих онлайн-платформ, які діють у нашій державі.

Список літератури

1. First collective agreement for platform workers in Spain: Social Europe. 13.01.2022. URL: <https://socialeurope.eu/first-agreement-for-platform-workers-in-spain?fbclid=IwAR2TJ64zishYQlpoQsJi936z->

2ttpSgAkMJAZ_T48HaGwpmRJVIRVwTNLoE (дата звернення: 18.02.2022).

2. Zurich court rules Uber drivers are not 'independent workers: Workplace Switzerland. 07.01.2022. URL: <https://www.swissinfo.ch/eng/zurich-court-rules-uber-drivers-are-not-independent-workers-/47244516?fbclid=IwAR3mR9nBapuFpym5tiCpaYMQmaEF36yKQqax6f8bEF4-T0r0TriK8ALf0r8> (дата звернення: 18.02.2022).
3. Svitlana Iukhymovych. Think the gig economy provides a platform for 'women's empowerment'? Take a look at Ukraine and think again. URL: <https://www.equaltimes.org/think-the-gig-economy-provides-a?lang=en#.YhjZspZn1Pb> (дата звернення: 16.02.2022).

Юлія Дулеба

Науковий керівник – доц. Карвацька С.Б.

Внутрішня політика держави та її місце на міжнародній арені: взаємозв'язок

Демократія та рівень економічного розвитку країни визначають її місце на міжнародній арені, визначають засади здійснення її внутрішньої та зовнішньої політики. У цій статті ми розглянемо, як саме внутрішня політика держави впливає на її зовнішні відносини та місце на міжнародній арені.

Ф.Ф. Мартенс у своїй праці «Сучасне міжнародне право цивілізованих народів» зазначає, що у державах, де людина визнається джерелом цивільних та політичних прав, міжнародні відносини мають високу степінь розвитку порядку та права[1, с. 19].

Понад століття цей вислів не втрачає своєї актуальності, і закономірність Мартенса прослідковується в усіх державах світу. Чому так стається? Якщо внутрішня політика держави спрямована на те, щоб покращити життя кожного свого громадянина, то, очевидно, що держава не буде стояти на місці: постійно будуть вжиті заходи задля покращення показників економіки; буде приділена висока увага розвитку освіти та культурному аспекту; невід'ємною частиною стає також забезпечення безпеки цієї держави.

У цьому полягає головний парадокс нашого питання, адже в глобалізованому суспільстві неможливо досягти максимальних показників без співпраці з іншими країнами: для цього укладаються торгівельні та економічні міждержавні договори; витрачаються кошти на культурний та освітній обмін між представниками багатьох націй; держава стає членом багатьох міжнародних організацій, зокрема тих, які гарантують мир та безпеку своїм членам. Усе вищесказане впливає на те, яке місце на міжнародній арені займає дана держава. Коли вона стає активним учасником міжнародних відносин, сприяє розвитку не тільки своєму, а й інших держав, то рівень її авторитету серед інших невплинно зростає, а з ним – і безпосередній вплив на міжнародні відносини в цілому світі. Іноді стаються дивні речі, коли обвал економіки в певній країні впливає не тільки на її громадян, а й на весь світ, прикладом може бути Велика депресія у США на початку ХХ ст.

Підтвердити взаємозв'язок також можемо, взявши до прикладу сучасну Росію. В її Конституції закріплено те, що людина, її права та свободи є найвищою державною цінністю. Низький рівень свободи слова та демократичності[2, с. 8], нехтування матеріальними та іншими потребами громадян РФ доводять нам, що не людина є джерелом права у даній державі. Якщо навіть права громадян ігноруються, то що ми можемо сказати про рівень дотримання права у міжнародних відносинах? Визнання «незалежності» «ДНР» та «ЛНР», повне недотримання Мінських угод та Будапештського меморандуму разом з негуманною внутрішньою політикою є ще одним доказом актуальності вислову Мартенса. І хоча Росія має вплив на суб'єкти міжнародних відносин та права, це не допомогло їй уникнути санкцій, запроваджених через її нехтування правом в цілому.

Отже, внутрішня політика держави та її міжнародні відносини дійсно мають тісний взаємозв'язок. Усе починається з бажання держави досягти певного рівня розвитку задля блага своїх громадян, що приводить до потреби мати різноманітні відносини на міжнародній арені. Чим більше буде робити держава задля людини, тим більшою буде її роль на

міжнародній арені. І наскільки хорошу роль вона грає серед інших держав, тим краще буде її внутрішнє становище.

Список літератури

1. Мартенс Ф. Ф. Современное международное право цивилизованных народов: В 2-х. — М.: Зерцало, 2008. — С. 19.
2. International Institute for Democracy and Electoral Assistance: The Global State of Democracy 2021 — Phoenix Desing Aid, 2021 — С. 8

Віталіна Єримей

Науковий керівник – асист. Бзова Л.Г.

Практика Європейського суду з прав людини як джерело кримінального процесуального права

На сьогодні практика Європейського суду з прав людини у сфері застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і тлумачення норм та стандартів, закладених у ній, ключова в українській правовій системі.

Після ратифікації у 1997 році Конвенції та прийняття 23 лютого 2006 року ЗУ «Про виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини», у якому зазначено, що «суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права», юрисдикція ЄСПЛ була визнана обов'язковою в Україні. Ключовою причиною визнання найважливішого документа у міжнародній системі захисту прав людини є створення української судової практики, узгодженої з європейською правовою системою.

Як зазначає В.М. Тертишник, правові позиції та прецедентна практика ЄСПЛ стають не тільки європейськими правовими стандартами, а й наповнюють правову систему України цілісними й важливими принципами, дефініціями, гарантіями, нормами, які мають гармонізувати національне право і

правосвідомість, унормувати наявні прогалини законодавчого регулювання, сприяти їх більш чіткій юридичній визначеності та системності [2, с. 16].

Що стосується практичного застосування ЄКПЛ у судовій практиці по кримінальних справах, то першочергово наголосимо, що станом на серпень 2021 року Україна посідала четверте місце за зверненням в ЄСПЛ. Попередньо чотири роки поспіль Україна входила у трійку країн-скаржників. Тому, як підмічають українські правники, ґрунтовне та повне вивчення рішень ЄСПЛ необхідне, навіть обов'язкове для правильного застосування національного законодавства та забезпечення неухильного виконання норм Конвенції. [1, с. 117, 119]

Однак сьогодні проблемним моментом у застосуванні практики ЄСПЛ як джерела права є систематизація значної плеяди рішень, прийнятих у різні часи і щодо різних європейських країн, забезпечення правильного тлумачення та розроблення відповідних законодавчих ініціатив, відпрацювання механізмів невідкладного коригування національного законодавства з огляду на рішення ЄСПЛ, які самі перебувають у стані динамічних змін Тому, це явище повинно бути ретельно контрольованим і глибоко дослідженим.

Отже, практика ЄСПЛ є офіційно зазначеним джерелом українського кримінального процесуального права. Основне завдання українських правових науковців і практиків є контроль над відповідністю національного, а саме: кримінального і кримінально-процесуального законодавства, до європейських стандартів і правильне тлумачення рішень ЄСПЛ, що суттєво впливає на вірність і справедливість винесеного рішення у кримінальному судочинстві та на створення проєвропейської судової практики в Україні.

Список літератури

1. Лук'яненко Д.О., Білодід І.М. Застосування практики Європейського суду з прав людини в діяльності органів прокуратури. Практика Європейського суду з прав людини в діяльності органів прокуратури і суду: виклики та перспективи : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (13 червня 2018 року). Київ : Національна академія прокуратури України, 2018. С. 117–119.

2. Сачко О. В. Забезпечення верховенства права при застосуванні особливих форм, порядків та режимів кримінального провадження. – Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро; Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2019, 499 с.

Іванна Желізна

Науковий керівник – доц. О.В. Кіріяк

Практичний аспект «автоматичного» прийняття спадщини

Спадкуванням, згідно з чинним цивільним законодавством, належить вважати перехід прав та обов'язків від померлої особи (фізичної особи), яка називається спадкодавцем, до інших осіб (як фізичних, так і юридичних), які йменуються спадкоємцями на підставі заповіту або відповідно до закону.

Відповідно до ч.3 ст. 1268 ЦК України, спадкоємця, який постійно проживав разом зі спадкодавцем на момент відкриття спадщини, належить вважати таким, що прийняв спадщину, якщо протягом установленого цивільним законом часу (шість місяців) він жодним чином не заявив про відмову від неї [4].

У практичному аспекті таке спадкування можна назвати «автоматичним» прийняттям спадщини.

Якщо говорити про історичний етап виникнення процесу «автоматичного» прийняття спадщини, то треба повернутися аж до Стародавнього Риму, де вперше було сформульовано принцип «pro herede gestio» («дія в ролі спадкоємця»), який передбачав вчинення спадкоємцем актів, з яких впливала безумовна і необхідна воля прийняти спадщину. У класичну

епоху в даний принцип «дії в ролі спадкоємця» також входило бажання спадкоємця прийняти спадщину, що висловлене явно, проте неформально[3].

Ч.3 ст. 1268 ЦК України містить так звану правову презумпцію прийняття спадщини, яка становить певне припущення, що спадкоємці прийняли спадщину і без висловлення власного волевиявлення. Проте дана цивільно-правова презумпція може бути скасована самим спадкоємцем у разі подання відповідної заяви про відмову у прийнятті спадщини до нотаріуса за останнім місцем проживання спадкодавця або за місцем знаходження найбільшої частки нерухомого майна. Окрім цього, вищезгадана презумпція може також бути спростована й іншою фізичною чи юридичною особою внаслідок доведення того, що фактичного постійного спільного проживання набувача спадку із померлою особою, саме на момент відкриття спадщини, не було[1].

Прикладом вищевказаних тверджень є Рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 01.03.2016 року, яким було задоволено позовні вимоги спадкоємців, що не змогли прийняття спадщину, оскільки, отримали відмову від нотаріуса. Нотаріус посилався на те, що зі спадкодавцем була зареєстрована рідна донька, а тому на його думку було доцільно застосувати ч.3 ст. 1268 ЦК України. Проте позивачі змогли довести те, що донька спадкодавця, яка є громадянкою США, не проживала разом із матір'ю і за останні п'ять років лише один раз приїжджала на територію України на шість днів [2].

Особа, яка «автоматично» прийняла спадщину відповідно до чинного цивільного законодавства, може звернутися до нотаріуса за отриманням свідоцтва протягом будь-якого часу після спливу строку, встановленого для прийняття спадщини [1].

З огляду на вищевикладене, обов'язковою складовою «автоматичного» прийняття спадщини, відповідно до ч.3 ст. 1268 ЦК України, є спільне проживання спадкодавця зі спадкоємцем на момент відкриття спадщини, а також відсутність відмови останнього від даної спадщини.

Список літератури

1. О. Кухарев, Окремі питання прийняття спадщини шляхом постійного проживання разом зі спадкодавцем/ МЕН № 6 (90), грудень, 2016 р, стор. 38, 40.
2. Рішення Солом'янського районного суду м. Києва від 01.03.2016 у справі №750/9506/15-ц., URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56320225>.
3. Санфіліппо Чезаре. Курс римського приватного права: підручник / під ред. Д.Д. Дождева. – М.: БЕК, 2002. – Стор. 283, 284.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44, URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Валерія Ілаш

Науковий керівник — доц. Вакарюк Л.В.

Мобінг в Україні

Щодня в Україні та світі мільйони працівників стають жертвами психологічного тиску, ворожої та неетичної поведінки, насильства та дискримінації на своєму робочому місці. Це явище ще у 1978 році Ханц Лейман, шведський психіатр, назвав «мобінгом», тим увівши в обіг таке позначення форми цькування учасників трудових відносин [3].

Незважаючи на те, що у Кодексі законів про працю України закріплено основоположні принципи заборони дискримінації та рівності трудових прав громадян [1], - велика кількість працівників унаслідок відсутності реально дієвих правових механізмів систематично зазнає приниження на робочому місці, що часто набуває критичних масштабів. Практика показала, що мобінг рідко буває хаотичним. Це цілеспрямована діяльність одного чи групи учасників трудових відносин проти іншого(-их), що: у більшості випадків націлена на змушення жертв(-их) змінити місце роботи; принижує людську гідність і супроводжується психологічним тиском (поширення чуток,

наклепів, поручення виконувати дискредитуючу роботу, гучна критика або навпаки, тотальне ігнорування жертв(и)); може бути засобом формування іміджу одного учасника трудових відносин за рахунок «рабського поведіння» з іншим; проявляється у економічному (нерівна оплата праці, безпідставне перешкоджання у здійсненні кар'єрного росту, що мовчазно приймаються працівниками задля можливості заробляти собі на життя працюю) та фізичному насильстві [3].

В Україні вже були спроби здійснити законодавче закріплення проблеми мобінгу. Але останні проекти законів «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії мобінгу» № 10118 від 01.03.2019 р. та «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо протидії мобінгу» № 4306 від 02.11.2020 р. так і залишаються законопроектами. Постали питання і щодо тлумачення «економічного насильства», і оціночного характеру багатьох проявів мобінгу для їх юридичного встановлення. Наприклад, де межа між вимогою роботодавця дотримуватися трудової дисципліни та реальним психологічним тиском? Як фіксувати мобінг і встановити особу, відповідальну за такі дії?

Окрім закріплення персональної відповідальності для кожного з кривдників, необхідні превентивні заходи у даній сфері. Зокрема, О. Костюченко пропонує внести до законодавства щодо соціального діалогу положення про створення служб психологічної підтримки працівників, а також встановлення права профспілкової організації ініціювати розірвання трудового договору з керівником підприємства за вчинення ним мобінгу чи бездіяльність у протидії цьому явищу [2, с. 72].

У світлі імплементації угоди про асоціацію з ЄС варто звернути увагу на Директиви ЄС про запровадження заходів, покликаних заохочувати до поліпшення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі та про встановлення загальних рамок для однакового ставлення у сфері праці та зайнятості, що містять фундаментальні положення щодо встановлення інструментів досягнення недискримінації на робочому місці та сприятливого, здорового, адекватного робочого середовища.

Підсумуємо: мобінг — це безумовне порушення прав учасників трудових відносин і проблема, що потребує комплексного підходу. Незнання працівниками своїх трудових прав або страх їх захищати, а також відсутність правових механізмів протидії дискримінації призводять до критичних наслідків. На даному етапі законодавець і громадськість повинні об'єднати свої зусилля для подальшої роботи над існуючою правовою проблемою.

Список літератури

1. Кодекс законів про працю України від 15.12.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
2. Кухня трудових прав: нариси про важливі інгредієнти: збірник статей. Київ: ВД Дакор, 2021. 147 с. ISBN 978-617-7679-85-03.
3. Н. Leymann. Mobbing and Psychological Terror at Workplaces. Violence and Victims, Vol. 5, No. 2, 1990. P. 120. URL: [https://www.mobbingportal.com/LeymannV&V1990\(3\).pdf](https://www.mobbingportal.com/LeymannV&V1990(3).pdf)

Юліанна Куликовець

Науковий керівник – асист. Бзова Л.Г.

Право на обгрунтоване судове рішення у кримінальному судочинстві (аналіз судової практики)

Судове рішення повинно бути законним, обгрунтованим і вмотивованим. Законним є рішення, ухвалене компетентним судом згідно з нормами матеріального права з дотриманням вимог щодо кримінального провадження, передбачених цим Кодексом. Обгрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду й оціненими судом відповідно до статті 94 КПК України [1].

Конституційний Суд України вказав, що право на судовий захист (частини перша, друга статті 55 Конституції України) передбачає не тільки можливість звернення особи до суду, а й, зокрема, право на обгрунтоване судове рішення [3]. Обгрунтовуючи свої рішення, ВСУ в постановах від 12 жовтня 2017 року в провадженні № 5-237кп17 та від 16 березня 2017 року використав телеологічний (цільовий) спосіб тлумачення правових норм, закріплених у ст. 290 КПК, та визначив мету

приписів вказаних у цих нормах, що полягає у забезпеченні: відкриття матеріалів іншій стороні до їх безпосереднього дослідження у суді; можливості перевірки стороною захисту та судом допустимості результатів НСРД як доказів шляхом дослідження судом першої інстанції процесуальних документів, які стали правовою підставою для їх проведення; недопустимості оперування судом доказами, допустимість яких є імовірною; права обвинуваченого на захист, а саме - надання обвинуваченому достатніх можливостей і часу для спростування доказів, які містяться у протоколах НСРД; справедливості судового розгляду в цілому [2].

Застосовуючи такий же спосіб тлумачення, ВП ВС у постанові від 16 січня 2019 року вказала, що встановлена законодавцем у ст. 290 КПК процедура забезпечує реалізацію права на справедливий суд у його процесуальному аспекті, тобто надає можливість сторонам майбутнього судового розгляду ознайомитися із доказами кожної із них і підготувати правову позицію, що буде ними обстоюватись у змагальній процедурі судового розгляду.

Так, зі змісту вироку Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 16 січня 2016 року вбачається, що суд обґрунтував висновок про доведеність винуватості ОСОБА_1 у вчиненні вимагання, тобто вимоги передачі чужого майна з погрозою розголошення відомостей, які потерпілий бажає зберегти в таємниці, та поклав в основу обвинувачення серед інших доказів відомості, що містились у протоколах за результатами проведення НСРД [2]. Проте місцевий суд, визнаючи ОСОБА_1 винним у вимаганні, не звернув уваги на обґрунтовані сумніви сторони захисту у допустимості відомостей, що містились у протоколах за результатами проведення НСРД, як доказів та всупереч вимогам ст. 94 КПК не дав оцінки кожному доказу з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупності зібраних доказів - з точки зору достатності й взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

Обґрунтованості рішень суду при розгляді кримінального провадження має досить важливе значення для прийняття справедливого та обґрунтованого рішення.

Список літератури

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/conv#n2078> (дата звернення: 30.03.2022)

2. Постанова Першої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 05.02.2019 р. Справа № 607/11498/15-к. Провадження № 51-2864км18 (дата звернення: 30.03.2022)

3. Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат) у справі за конституційною скаргою Плєскача В'ячеслава Юрійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини третьої статті 307, частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України від 17 червня 2020 року 4-р(П)/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va04p710-20#Text> (дата звернення: 31.03.2022)

Андрій Ковтунович

Науковий керівник – доц. Паскар А.Л.

Правовий статус нотаріуса в Україні

Стаття 3 Закону України «Про нотаріат» дає визначення поняття «нотаріус» як уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, а зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності [1].

Згідно з чинним законодавством, нотаріус має особливий правовий статус, який полягає в тому, що він є представником держави й діє від її імені, проте не володіє владними повноваженнями [2, с. 30]. Інститут нотаріату виступає як засіб позасудового превентивного захисту прав, свобод та інтересів осіб. Діяльність нотаріату спрямована на досягнення завдань правосуддя шляхом запобігання виникненню судових спорів і попередження порушення цивільних прав та інтересів, забезпечення їх ефективної реалізації.

Учинення нотаріальних дій в Україні покладається на нотаріусів, які працюють у державних нотаріальних конторах, державних нотаріальних архівах (державні нотаріуси) або займаються приватною нотаріальною діяльністю (приватні нотаріуси). Документи, оформлені державними і приватними нотаріусами, мають однакову юридичну силу. У населених пунктах, де немає нотаріусів, нотаріальні дії вчиняються уповноваженими на це посадовими особами органів місцевого самоврядування. Учинення нотаріальних дій за кордоном покладається на консульські установи України, а у випадках, передбачених чинним законодавством, - на дипломатичні представництва України [3].

Нотаріуси зобов'язані здійснювати свої професійні обов'язки відповідно до закону і принесеної присяги; дотримуватися правил професійної етики; сприяти громадянам, підприємствам, установам і організаціям у здійсненні їх прав і захисті законних інтересів; роз'яснювати права й обов'язки, попереджати про наслідки вчинюваних нотаріальних дій для того, щоб юридична необізнаність не могла бути використана їм на шкоду; зберігати в таємниці відомості, одержані ним у зв'язку з учиненням нотаріальних дій; відмовити у вчиненні нотаріальної дії в разі її невідповідності законодавству України або міжнародним договорам; вести нотаріальне діловодство та архів нотаріуса відповідно до встановлених правил [4, с. 55].

Вчиняючи нотаріальні дії, нотаріус повинен дотримуватись не тільки вимог Закону України «Про нотаріат» та інших норм процесуального права, але й додержуватись норм матеріального права [4, с. 55].

На завершення можна сказати, що суть нотаріальної діяльності полягає в посвідченні та підтвердженні певних прав і фактів, у юридичному закріпленні цивільних прав із метою запобігання можливим порушенням або є засобом захисту вже порушених прав.

Вагомість нотаріальної діяльності полягає у тому, що згода сторін на вчинення певного правочину формулюється та оформлюється у нотаріальних актах, що мають доказову силу та публічне визнання.

Список літератури

1. Закон України «Про нотаріат» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12/conv#n37>
2. Коротюк О.В. Науково-практичний коментар Закону України «Про нотаріат» /О.В. Коротюк. - 2-е вид., перероб. та доп. - К. : ОВК, 2013.-776 с.
3. Повноваження щодо вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, посадовими особами органів місцевого самоврядування, консульськими установами України. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 14.12.2011 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0072323-11#Text>
4. Нотаріат в Україні: навчальним посібник / Ю.В. Нікітін, С.С. Бичкова, А.Г. Чубенко, В.К. Матвійчук, Е.О. Гіда, Т.П. Устименко, Н.О. Чучкова. – 4-те вид., доп. І перероб. / За заг. ред. докт. юрид. наук, професора Ю.В. Нікітіна. – К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2016 -586с.

Юрій Коваль

Науковий керівник – проф. Гаврилук Р.О.

Медіація як суспільна послуга

Судова система України переживає складні часи, велике навантаження, недофінансування, суддівське свавілля – усі ці фактори зумовлюють дуже низький рівень довіри до нашого правосуддя з боку громадян, тому у суспільстві назріло питання якісної альтернативи державним судам у вирішення конфліктів. Однією із таких альтернатив є медіація.

Із прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про медіацію» №1875-ІХ було нарешті усунуто законодавчу прогалину і дано поштовх до подальшого розвитку медіації в Україні. Згідно ст. 1 цього Закону медіація - позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів [1]. Відповідно до статті 4 медіація проводиться за взаємною згодою сторін медіації з урахуванням принципів добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав

сторін медіації. Враховуючи дані законодавчі положення, виникає потреба в оцінці медіації як суспільної послуги.

Під послугою у сучасній науковій літературі розуміють особливу споживчу вартість процесу праці, виражену в корисному ефекті, що задовольняє потреби людини, колективу, суспільства. Її основними ознаками є корисність, тривалість, процесуальна регламентованість, одночасний період надання послуги та її споживання, обов'язкове врахування конкретних потреб окремого суб'єкта під час надання послуг. [2, с.116].

Суспільною послугою є послуга, яка задовольняє потреби не конкретної людини, а всього суспільства в цілому. Такою безперечно є медіація. Закордонний досвід свідчить, що медіація справді є ефективним способом вирішення конфліктів без звернення до суду. Та медіаційні процедури є не чимось новим, а вже звичним елементом життя кожної людини. Медіація стала суспільною послугою – кожен пересічний громадянин може звернутися до центрів медіації у будь-який момент, коли він цього потребує і йому буде надано усю необхідну допомогу.

У нашій державі відсутність нормативного регулювання гальмувало будь-які спроби впровадження медіації в державі, а сама медіація викликала побоювання та недовіру у пересічних українців. Проте прийнятий профільний Закон розпочинає цей шлях в Україні та відкриває двері для розвитку медіації, її планомірне застосування для різних верств населення, що, безперечно, є необхідним і корисним для сучасного українського суспільства. Тепер медіацію почали впроваджувати там, де здається, що сторонам неможливо домовитися, а саме: у кримінальних і адміністративних справах. Сфера використання медіаційних процедур справді широко - врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі цивільних, сімейних, трудових, господарських. Це Медіація має не лише знизити напругу в суспільстві, але й навчити відповідальності людей у вирішенні спірних питань [3,4].

Отже, медіація є якісною, а головне - ефективною альтернативою судовій системі у вирішенні конфліктів. Закордонний досвід свідчить про успішне функціонування медіації в якості суспільної послуги, доступної кожному

громадянину. Шлях запровадження медіації розпочато і в Україні. Сподіваємось, зовсім скоро медіація у нашій державі зробить великий крок у своєму розвитку і працюватиме на благо всього українського суспільства.

Список літератури

1. Закон України №1875-IX «Про медіацію» від 16.11.2021 р.
Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Ротар В. Сучасні підходи щодо розуміння змісту категорії "соціальні послуги"// Актуальні проблеми державного управління. - 2013. - Вип. 4. - С. 116-119.
3. Гаврилюк Р., Правова природа медіації як вислід буттєвих властивостей людей. Право України. 2018. №3. С. 128-143.
4. Гаврилюк Р., Зумовленість правової природи медіації буттєвим устроєм людського світу. Право України. 2018. №5. С. 181-195.

Діана Каправа

Науковий керівник – асист. О. П. Донченко

Що таке дезінформація?

В умовах сьогодення, під час дії режиму військового стану, пандемії Covid – 19, та в умовах усього інформаційного суспільства – дезінформація є одним з найефективніших методів впливу на людину та суспільство. Дезінформація – це спосіб досягнення переваги у будь-яких сферах діяльності держави, а особливо у військовій. Дезінформація – це зброя, що породжує справжню інформаційну війну.

Дезінформація – це досить широко досліджене явище, і в інформаційному, і у психологічному вимірі, така багатогранність породжує неоднозначність щодо визначення поняття дезінформації, та її сутності.

Дезінформацію з інформаційної точки зору досліджували такі науковці: В. М.Петрик, В. В.Остроухов, О. А.Штоквиш, Г. Г.Почепцов та інші; у психологічному аспекті вивчали : М. Присяжнюк та О. Параніч. [1, с. 78]

Термін « дезінформація» може розглядатися як неправдива, спотворена, умисно перекручена інформація. Проте деякі

науковці стверджують, що дезінформація є спеціальною інформаційною операцією та інструментом інформаційної боротьби, наприклад результатом дезінформування може бути перегрупування військ противника у напрямі уявного удару.

Зауважимо, що найпоширенішою та максимально актуальною сьогодні є військово-політична сфера дезінформування, переконливе введення в оману противника, яке призводить до тактичної переваги, до розсіювання ворога та до тактичної перемоги.

Та все ж не завжди дезінформація є « зброєю». На побутовому рівні вона може взагалі не мати подібної мети та бути лише результатом необізнаності та некомпетентності споживача інформації в певному питанні чи галузі. Мета дезінформації – сформувані хибне уявлення про факти, явища, події, та спонукати особу до певних дій.

Україна активно протидіє дезінформації та створює компетентні органи у секторі безпеки України, проте повноваження цих органів дещо обмежені, адже з правової точки зору дезінформаційні повідомлення не є протиправними, а також усе законодавство нашої держави ґрунтується на конституційному принципі свободи думки та слова, а отже не криміналізує умисне розповсюдження неправдивої інформації задля досягнення державними і недержавними суб'єктами політичних, економічних, військових та інших цілей [2, с. 29].

Утворений при Раді національної безпеки й оборони України Центр протидії дезінформації є ключовим органом у цій сфері, та активно налагоджує взаємодію з органами державної влади та правоохоронними органами, задля об'єднання зусиль.

В епоху інформаційного простору, дезінформація є ключовим способом психологічного впливу на особу, який може застосовуватись для досягнення будь-яких цілей, чи то підривання репутації, чи задля перемоги у війні, а найчастіше для розповсюдження паніки та хаосу у суспільстві.

Отже, у сучасному інформаційному суспільстві дезінформація як явище, постійно змінюючись, продовжує удосконалюватися. Використовуються усе більш витончені методи поширення спотвореної інформації. Усе це вимагає

подальших ґрунтовних досліджень форм і методів дезінформування, удосконалення заходів протидії дезінформації, насамперед у галузі нормативно-правового регулювання інформаційної діяльності та забезпечення інформаційної безпеки.

Список літератури

1. Шлапаченко В. М. Дезінформація як спосіб інформаційно-психологічного впливу. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави* 2 (2013). С. 78-86.

2. Марущак. А. І., Петров С. Г. Повноваження органів сектору безпеки України щодо протидії кіберзлочинності та дезінформації. *Протидія злочинності і корупції: міжнародні стандарти та досвід України*: збірник тез міжнародної конференції (м. Харків, 22 вересня 2021 р.). Харків: Юрайт, 2021. С. 27-30.

Анастасія Лабик

Науковий керівник – доц. Процьків Н.М.

Проблеми емансипації неповнолітніх, які бажають займатися підприємницькою діяльністю

Практика надання неповнолітнім особам повної цивільної дієздатності до досягнення ними встановленого законом віку була відома ще римському праву [3, с. 58]. Дійшовши до наших днів, цей інститут значно еволюціонував, проте не втратив своєї актуальності. Розглянемо детальніше одну з підстав емансипації за чинним українським законодавством.

Згідно з частиною третьою статті 35 Цивільного кодексу України, внаслідок реєстрації неповнолітнього фізичною особою-підприємцем він автоматично набуває повної цивільної дієздатності. Важливо, що законодавець вирішив закріпити альтернативу щодо суб'єктів, згода яких необхідна для здійснення процедури реєстрації. Так, Цивільний кодекс і профільний закон [1; 2] дозволяють надавати нотаріально посвідчену згоду: 1) батьків, усиновителів, піклувальників або 2) органу опіки та піклування. Отже, у разі коли батьки чи інші законні представники заявника необґрунтовано відмовляють у

наданні такої згоди, зловживаючи батьківськими правами, він може звернутися до органу опіки та піклування [3, с. 59].

Аналізуючи проблемні питання у даній сфері, звертаємо увагу на відсутність можливості оскарження відмови у наданні дозволу законних представників (органу опіки та піклування) на зайняття підприємницькою діяльністю. Тобто фактично неповнолітній позбавлений ефективного (та й взагалі будь-якого) способу захисту свого права, адже ні в положеннях Цивільного кодексу, ні в нормах Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань» не передбачено механізму звернення до суду в тому разі, якщо в адміністративному порядку його реалізувати неможливо [3, с. 59].

Зміст уже згаданого пункту третього статті 18 Закону № 2947-П [2] свідчить про те, що законодавець не обмежує можливість особи стати суб'єктом підприємництва і тоді, коли вона, не досягнувши повноліття, набула повну цивільну дієздатність з інших передбачених Цивільним кодексом підстав (укладення шлюбу, запис матір'ю або батьком дитини, укладення трудового договору) [4, с. 159]. Тим не менше, керуючись частиною сьомою статті 18 цього ж Закону, неповнолітній не може надати, а державний реєстратор прийняти до розгляду, наприклад, копію чи оригінал свідоцтва про шлюб, свідоцтва про народження дитини, трудової книжки або трудового договору, судового рішення.

Отже, аналізуючи наведене вище, невіршеними питаннями у сфері емансипації неповнолітніх залишаються: відсутність належної процедури судового оскарження, якщо батьки чи відповідні державні органи не надають згоди на реєстрацію неповнолітнього підприємцем, неузгодженість норм спеціального закону, що слугує перешкодою для реалізації права на зайняття підприємницькою діяльністю тими неповнолітніми, які набули повної цивільної дієздатності у встановленому порядку до досягнення ними вісімнадцяти років.

Список літератури

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. Дата оновлення: 17.03.2022 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n288> (дата звернення: 29.03.2022).

2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № № 2947-III. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#n573> (дата звернення: 29.03.2022).

3. Мілевський О., Мілевська А. Інститут емансипації за римським та сучасним цивільним правом. Підприємництво, господарство і право. Київ, 2018. № 5 (267). С. 57-61.

4. Олійник Є. О. Деякі питання щодо державної реєстрації фізичної особи-підприємця. Теоретичні та практичні аспекти соціально-економічних наукових досліджень : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 30 жовтня 2020 р). Київ : Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2020. С. 158-160.

Юлія Любченко

Науковий керівник – доц. Бурка А.В.

Електронний трудовий договір

COVID-19, впроваджений карантин і, як наслідок, збільшення кількості працівників, що працюють дистанційно, зумовили необхідність дослідити особливості укладення електронних трудових договорів в Україні.

Одразу зазначимо, що поняття «електронний трудовий договір» в законодавстві не визначено. У Кодексі законів про працю України, а саме в статті 24, лише зазначено, що: «трудоий договір укладається, як правило в письмовій формі». [1]

Якщо говорити про зміст електронного трудового договору, то у ньому мають бути зазначені всі істотні умови, передбачені чинним законодавством, а саме: положення про заробітну плату, пільги та компенсації, режим роботи, установлення і скасування неповного робочого часу, суміщення професій та ін. [1]

Однією із ключових ознак, за якою електронний трудовий договір відрізняється від «звичайного», є те, що, для укладання

першого, працівнику знадобиться електронний підпис. В Україні існують декілька видів електронних підписів: кваліфікований електронний підпис та удосконалений електронний з кваліфікованими сертифікатами, які прирівнюються до власноручного підпису. Варто зауважити, що для укладення трудового електронного договору не потрібна письмова згода працівника, адже електронний цифровий підпис прирівнюється до власноручного [2].

Не менш важливим є питання про порядок укладення електронного трудового договору, адже він повинен залишатись незмінним. Для початку, кандидату на вакантну посаду необхідно подати документи для працевлаштування, а це можна зробити шляхом пересилання сканкопій на електронну пошту роботодавця. Наступним етапом є співбесіда, яку можна провести за допомогою відео серверу за погодженням сторін, після чого потрібно буде перейти до обговорення безпосередньо умов майбутнього трудового договору, визначитись із необхідністю випробування тощо. Коли мова буде йти про сам зміст трудового договору, то інформація має фіксуватись і зберігатись у відповідному форматі на матеріальному носії. Уже після, можна буде переходити до підписання трудового договору за допомогою електронного цифрового підпису. Наказ або розпорядження роботодавця про прийняття працівника на роботу особа отримує на свою електронну адресу або знову ж таки, поштовим відправленням, чим буде завершено процес укладення трудового договору [3, с. 86].

У зв'язку зі збільшенням кількості електронних договорів, існує думка, що варто розробити Єдиний реєстр електронних трудових договорів, на якому буде зберігатися весь масив інформації. Шляхом створення унітарної системи обміну електронними документами між роботодавцями та вищевказаним реєстром можна буде забезпечити постійне внесення необхідних змін і доповнень у базу даних. Таким чином це сприятиме створенню окремої цілісної системи обліку електронних трудових договорів, яка міститиме кілька взаємокоординуючих ланок [4, с.87].

Отже, кількість електронних трудових договорів поступово збільшується. Передбачається, що укладення трудового договору у такому форматі сприятиме поступовому зменшенню обсягу паперових документів і проблем, пов'язаних із їх використанням, зокрема таких, як утрата документів. Проте паралельно потрібно враховувати і ряд недоліків, пов'язаних із використанням електронних договорів, – викрадення персональних даних, блокування сайтів, реєстрів тощо.

Список літератури

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 19.02.2022).
2. Петро Білик. Трудові відносини без принтера. URL: <https://juscutum.com/tpost/7af3jr3cx1-trudov-vdnosini-bez-printera> (дата звернення: 19.02.2022).
3. Швець Н., Черняченко Д. Електронна форма трудового договору в контексті реформування законодавства про працю // Підприємство господарство і право. 2019. С.86-89.

Наталія Молдован

Науковий керівник - асист. Нестеренко Л.Б.

Фінансово-правова відповідальність за порушення податкового законодавства

Правовий порядок у сфері суспільних відносин прямо залежний від ефективності заходів юридичної відповідальності, що настає за порушення норм законодавства, які їх регулюють.

Для фінансово-правової відповідальності як відокремленого підвиду юридичної відповідальності характерна особлива нормативно-правова, фактична та процесуальна підстава для застосування фінансових санкцій. Фінансова відповідальність за порушення податкового законодавства характеризується примусом з боку державних владних структур змістом і формою; передбачає покладення негативних наслідків за правопорушення у вигляді певних обмежень (позбавлень) особистого, організаційного чи майнового характеру з метою охорони фінансових відносин; містить в собі суспільно-громадський і державний осуд діяння, поведінки

правопорушника; вчинене порушником діяння чи бездіяльність є основною підставою для притягнення до відповідальності. Такою підставою податкової відповідальності виступає податкове правопорушення згідно з п. 109.1 ст. 109 ПК України.

Характеризуючи податкові правопорушення, зазначимо, що ними є протиправні дії суб'єктів правовідносин (суб'єкта оподаткування, органу податкового контролю, іншого органу або їх посадових осіб), які полягають у неналежному виконанні чи недотриманні встановлених правил у цій сфері. Відповідно до ступеня їх суспільної небезпеки та шкоди, за податкові правопорушення може бути передбачена як адміністративна, так і кримінальна відповідальність, і можуть бути застосовані заходи фінансово-правової відповідальності. На думку Костенко Ю.О., основним критерієм розмежування будь-якої юридичної відповідальності, зокрема адміністративної та фінансової, є саме нормативні підстави їх застосування, що дає змогу діяння особи розглядати як правопорушення тільки в тому разі, коли ця конструкція має відповідну правову форму [2].

Природа відокремленого інституту податкового правопорушення відрізняється від природи інституту адміністративного, кримінального чи цивільно-правового правопорушення. Водночас, податкове правопорушення відрізняється від бюджетного та інших фінансових правопорушень, склади яких різняться як за об'єктивними, так і суб'єктивними ознаками, що зумовлює потребу в їх окремому правовому регулюванні. Але, незважаючи на те, що предмет податкової відповідальності є, безумовно специфічним, проте, на нашу думку, він охоплюється предметом фінансової відповідальності.

Податкова відповідальність, як підвид (різновид, підінститут) самостійного виду відповідальності – фінансово-правової [1, с. 109-110], характеризується реалізацією особливих за видом і характером фінансово-правових санкцій. Так, відповідно до п.111.2 ст. 111 ПК України, притягнення порушника до фінансової відповідальності здійснюється у вигляді штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) та/або пені. Головною ознакою цих санкцій є їхній майновий, грошовий характер. Через

грошові засоби, якими він володіє, вони спрямовуються на майнову сферу особи порушника, впливають на його поведінку.

Отже, фінансова відповідальність за порушення податкового законодавства наділена специфічними матеріально-правовими і процесуальними ознаками, закріпленими в нормативно-правових актах податкового законодавства. А мета її - відновлення справедливості та правопорядку у сфері справляння податків і зборів шляхом застосування до порушника фінансово-правових санкцій.

Список літератури

1. Гетманцев Д.О., Макарчук Р.В., Толкачов Я.С. Юридична відповідальність за податкові правопорушення: наук.-практ. посіб. Нац. шк. суддів України. Юрид. компанія «Jurimex». Київ: Юрінком Інтер. 2015. – 748 с.
2. Костенко Ю.О. Окремі аспекти розмежування адміністративної та фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства. Науковий вісник публічного та приватного права випуск 2. Том 2. 2019. Doi <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.2-2.14>.

Валерія Мельник

Науковий керівник – асист. О. П. Донченко

Виклики інформаційного тероризму (кібертероризму)

Проблема інформаційного тероризму постає перед нами майже кожного дня, хоч ми і не завжди усвідомлюємо її. Кібертероризм не завжди має прояв у вигляді широкомасштабних операцій спрямованих на підрив державного ладу. Звичайний пост у соціальних мережах, стаття на інформаційному сайті чи автоматична розсилка повідомлень може нести колосальну загрозу, якщо вміло використовується.

Звісно ж, в Україні активно діє національна система кібербезпеки, головна мета якої - забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина, сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, безпеки держави, її конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості та безпеки об'єктів критичної інфраструктури [1]. Основними суб'єктами, які забезпечують нашу інформаційну безпеку є :

Національний координаційний центр кібербезпеки як робочий орган Ради національної безпеки і оборони України, Кабінет Міністрів України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, правоохоронні та розвідувальні органи, Збройні Сили України, Національний банк України, підприємства, установи та організації віднесені до об'єктів критичної інфраструктури, а також суб'єкти господарювання та інші особи, які провадять діяльність пов'язану із національними інформаційними ресурсами [1]. Але громадяни не повинні покладатись тільки на діяльність суб'єктів забезпечення кібербезпеки, вони мають свідомо ставитися до будь-якої інформації, що зустрічається в інтернет мережі, та яку вони поширюють, оскільки поширюючи не перевірені відомості, ми власноруч сприяємо дезінформації суспільства, що веде за собою реальну загрозу. Ця тема надзвичайно актуальна в сучасних реаліях. Наразі, Російська Федерація активно продовжує свої окупаційні, терористичні дії на території України, але бої проходять не тільки на суходолі та морській зоні, а й в інформаційному просторі.

Якщо активний наступ почався із 24 лютого, то хвилі дезінформації вступили в дію задовго до цього. Згідно зі звітом Центру протидії дезінформації при РНБО, в період з 12 до 18 лютого вона є частиною інформаційної кампанії Кремля, яка спрямована на залякування жителів тимчасово окупованих територій Донецької і Луганської областей, мешканців РФ, а також населення України [2]. У цей період зафіксовано надзвичайно велику кількість інформаційних атак. Така активізація пропаганди, поширення фейків та інформаційних маніпуляцій були спрямовані на формування у населення думки, що українська влада здатна піти на все, аби повернути собі територію, навіть на обстріл цивільної інфраструктури, після чого російська армія почала активні бомбардування. Керівництво Кремля своєю дезінформаційною кампанією мало на меті підірвати віру населення в українську армію та владу, і добровільний перехід під заступництво Російської Федерації, що призвело б до остаточного підриву територіальної цілісності України. На щастя, дана кампанія була провальною, але це стало

уроком і наочним прикладом небезпеки інформаційного тероризму.

Отже, ми повинні серйозно ставитися до своєї кібербезпеки та всіма силами протидіяти тиску фейків на нашу свідомість, оскільки потрапити в пастку дезінформації надзвичайно легко, що несе колосальну загрозу.

Список літератури

1. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5.10.2017 року № 2163-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.
2. Центр протидії дезінформації при РНБО України. URL: <https://cpd.gov.ua/>

Алла Ніжинська

Науковий керівник – доц. Кіріяк О.В.

Особливості правового регулювання набуття прав власності

Інститут власності займає одне з центральних ланок держави. Ступінь його нормативного закріплення визначає характер регулювання інших цивільно-правових інститутів.

У ст. 328 ЦКУ закріплено презумпцію правомірності набуття права власності. Передусім, право власності вважається правомірно набутим у випадку, якщо інше прямо не впливає із закону або його незаконність не встановлено судом [1].

Порядок набуття права власності регламентується главою 24 та 25 ЦКУ. Правові норми статей Кодексу викладають у своїх гіпотезах юридичні факти, які є першопричиною виникнення права власності, а диспозиції описують дії претендента на право власності залежно від того, хто стає власником.

Відповідно до ст. 328 ЦК України, право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема з правочинів. При цьому за загальним правилом право власності вважається набутим правомірно, якщо інше прямо не впливає із закону або незаконність набуття права власності не встановлена судом (ч. 2 ст. 328 ЦКУ).

ЦКУ запроваджено класичну підставу набуття права власності – набувальну давність, на яку варто звернути окрему увагу.

Статтею 344 ЦКУ передбачено, що особа, яка добросовісно заволоділа чужою річчю та продовжує відкрито та безперервно володіти нерухомим майно протягом 15 років або рухомим - протягом 5 років, набуває право власності на це майно [1].

Зміст вказаної норми дає підставу для визначення набувальної давності як юридичний склад, настання якого приводить до набуття права власності на майно. Основним юридичним фактом в межах юридичного складу набувальної давності є заволодіння, володіння та строк, кожен з яких має відповідати певним кваліфікуючим ознакам.

На думку Вороніної Н. В., питання, пов'язані з набувальною давністю, залишаються актуальними не лише з точки зору цивільного права, а й з позиції її правозастосування. Інтерес до вказаного правового інституту пояснюється невизначеністю його правової природи. Законодавець відніс цей механізм до засобів встановлення права власності разом із набуттям права знаходження, зберігання, майна без власника тощо. Однак існування норми набуття настільки специфічне від інших способів набуття права власності, що привертає увагу вчених і викликає проблеми в правозастосуванні [2, с. 61].

Загалом набуття права власності пов'язане не тільки з передачею майна, а й з іншими фактами. Так, право власності на майно за договором, який потребує нотаріального посвідчення, виникає у набувача з моменту подання такого посвідчення або з моменту набрання законної сили рішенням суду про визнання дійсним договору, не посвідченого нотаріально (ч. 3 ст. 334 ЦКУ). Якщо договір передачі майна підлягає державній реєстрації, право власності у набувача виникає в момент такої реєстрації (ч. 4 ст. 334 ЦКУ) [1].

Підсумовуючи, відзначено, що Цивільний кодекс України детально регулює всі підстави набуття права власності, що є значним успіхом з огляду на радянське законодавство, яке зосереджувалося на цьому питанні досить поверхово. Закон визначає основні причини набуття права власності, а також чітко визначені аспекти всіх видів набуття права власності. Важливим моментом є презумпція правомірності набуття права власності, яка запобігає неправомірному вилученню або конфіскації майна власника без законних підстав або рішення суду.

Список літератури

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 01.01.2022. Відомості Верховної Ради України, 2003, №№ 40-44, ст.356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 22.02.2022).

2. Вороніна Н. В. Способи набуття та припинення права власності. Актуальні проблеми держави і права. С. 60-65. URL: <http://www.apdp.in.ua/v51/10.pdf> (дата звернення: 22.02.2022).

Андрій Орловський

Науковий керівник – доц. Білоскурська О.В.

Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні: правова природа та основні ознаки

Конституційні обов'язки поряд із правами та свободами є невід'ємною складовою конституційно-правового статусу особи. Загальна декларація прав людини 1948 р. закріплює положення про те, що «кожна людина має обов'язки перед суспільством, у якому тільки й можливий вільний і повний розвиток її особи» (1 ч. ст. 29) [1]. Неможливо уявити собі людину, що живе в сучасній державі, і яка має тільки права і свободи так само як і людину, у якої є тільки обов'язки. В обов'язках фіксуються стандарти поведінки, які вважаються необхідними та корисними для нормальної життєдіяльності суспільства.

Конституція України 1996 р. обов'язки людини і громадянина разом з правами та свободами закріпила в другому розділі – «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» [2] – і цим сприяла втіленню принципу єдності прав та обов'язків. Окрім того, що конституційні обов'язки людини і громадянина є складовою конституційно-правового статусу особи, вони ще виступають важливою умовою підтримки стійкості та стабільності в суспільстві, забезпечення прав, свобод. В окремих випадках невиконання конституційних обов'язків призводить до настання конституційної відповідальності.

Конституційні обов'язки людини та громадянина визначають характер усіх інших юридичних обов'язків людини та громадянина, які закріплюються галузевим законодавством та об'єктивно відображають найістотніші відносини між суспільством, державою та індивідом, забезпечують поєднання громадських та особистих інтересів, можливість користуватися найбільш вагомими благами життя [3, с.47].

Безпосередньо за допомогою конституційних обов'язків юридично оформлюються стандарти поведінки особи, що визнаються і гарантуються державою. Саме за рахунок їх конституційного закріплення фактично розкриваються ті основні принципи взаємовідносин між державою та особою, які на певному етапі держава вважає необхідними, корисними, доцільними для її нормального функціонування і для життєдіяльності та розвитку суспільства загалом.

Отже, конституційні обов'язки людини і громадянина можна визначити як різновид юридичних обов'язків, встановлену і гарантовану, забезпечену державою необхідність поведінки людини і громадянина в інтересах суспільства, держави та інших осіб, в межах і порядку, передбачених Конституцією України щодо створення, набуття та захисту суспільних і власних благ. Серед основних ознак конституційних обов'язків можна виокремити такі: спрямованість на зміцнення законності і правопорядку; забезпечення поєднання громадських і особистих інтересів; створення найбільш сприятливих умов життєдіяльності суспільства, охорона його економічних ресурсів, історичних пам'яток, їх збереження для майбутніх

покоління; пов'язаність виконання із соціальним благом; спрямованість на збалансування інтересів окремого індивіда з інтересами інших учасників конституційних правовідносин.

Список літератури

1. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text (дата звернення 20.01.2022)
2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.01.2022)
3. Білоскурська О.В. Загальнотеоретичні дослідження конституційних обов'язків людини і громадянина в Україні на сучасному етапі розвитку правової держави. *Наукові праці національного авіаційного університету*. Серія «Юридичний вісник». 2010. Вип. 1. С. 42-47.

Ірина Оленіч

Науковий керівник – асист. О. П. Донченко

Навіщо сучасному правнику вчитися критичному мисленню

Правнича діяльність розвивається вже багато століть. На кожному етапі свого становлення вибудовувався еталон юриста, якому були притаманні певні професійні якості. Поступово, в силу стрімких змін, зовнішніх факторів, знання законів, нормативно-правових актів, що безперечно є основою для якісної роботи правника, все ж стає недостатнім для реальної конкурентоспроможності сучасного юриста. Все більше зростає потреба у здатності до критичного мислення.

Основне завдання юриста - вирішення ситуації на основі конкретних правових норм, однак, зазначимо, що повністю аналогічні ситуації практично не зустрічаються. Тож, перед правником кожного разу постає завдання вчитися новому та вміти знайти правильне рішення. Полегшити такі пошуки зможе вміння мислити критично, що дозволяє оцінити реальне становище, не робити завчасних висновків і не загубити суть у потоці протиріч.

Цілком зрозуміло, що без базових логічних знань і без оволодіння хоча б основними вміннями критичного мислення представник закону не тільки не зможе знайти правильне розв'язання проблеми, але й упаде в оману. Тоді важкою платнею за помилку дізнавача, слідчого, адвоката, прокурора, судді стане невинуватене погіршення суспільного становища чи навіть утрата невинною людиною свободи, добробуту і т. ін. [1, с. 12].

В адвокатській діяльності неодноразово доводиться зустрічатися з клієнтами, які недоговорюють правди або взагалі спотворюють ситуацію для того, аби адвокат був повністю впевнений у правоті клієнта. Особливо це стосується кримінальних справ, коли особа всіма силами намагається довести свою невинуватість, замовчуючи безліч обставин. Тому перевірка інформації з надійних джерел є беззаперечною базою для побудови стратегії захисту.

Будучи впевненим в успіху справи, недосвідчений адвокат може мислити в єдиній площині та продумувати кроки дій, спираючись лише на наявну інформацію. Проте творче мислення, яке не варто категорично відділяти від критичного, може мати прояв у побудові ідей та гіпотез, які прямо не впливають із змісту справи. Опонент може бути непередбачуваним у своїх доводах і використовувати навіть т. зв. «брудні методи гри». Тоді продумані наперед, можливо, нереалістичні сценарії стають корисними для побудови якісного контраргументу в умовах дефіциту знань або коли правильної відповіді не існує.

Практично тими ж навичками повинен володіти і прокурор. Крім того, потрібно завжди ставитися критично не лише до чужих суджень, а й до власних суб'єктивних. Трапляється так,

що справа видається спочатку дуже простою, а особа винного очевидною, але в будь-якому випадку потрібно вміти знайти підступ, адже часто, коли все видається легким, насправді таким не є.

Професія судді, напевно, найбільш уразлива для маніпулювання, тому представникам цієї правової ланки потрібно якомога більше надавати значення критичному мисленню. Для того, аби переконати суддю у власній правоті та схилити на свій бік, сторони вдаються до софізму, гіперболізації, подання інформації так, щоб увести в оману, та до багатьох інших методів. В умовах інтриг та такого перекручування фактів, суддя не має права на помилку при здійсненні правосуддя. Звичайно, рішення/вирок суду можна апелювати. Але кількість задоволених апеляцій чи касацій указує на рівень непрофесійності судді, що погіршує його імідж і довіру до нього.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що критичне мислення є визначальною рисою будь-якого правника, адже в динамічних умовах сьогодення юристу доводиться відкривати нові невідомі факти та постійно здійснювати моніторинг законодавства, зміст якого нерідко ховається між рядками.

Список літератури

1. Тягло О. В. Критичне мислення: Навчальний посібник. Х. : Вид. група «Основа» : «Триада +», 2008. 192 с.

Олександра Онофрейчук

Науковий керівник – доц. Процьків Н.М.

Особливості договорів у сімейному праві

В сучасній вітчизняній юридичній науці теорія договорів у сімейному праві як складна динамічна система потребує підвищеної уваги і поглиблених наукових концепцій.

Договори в сімейному праві, як правило, не є самостійною підставою виникнення сімейних правовідносин, а призводять до зміни, припинення сімейних правовідносин, які вже існують, а також не виступають самостійними юридичними фактами, а є

одним з елементів фактичного складу. Принцип свободи договору в сімейному договірному праві має певні обмеження, що обумовлені наявністю публічного інтересу в регулюванні сімейних відносин. Зокрема, можна погодитися з позицією О. В. Розгон, яка визначає наступні особливості договорів у сімейному праві: можливість регулювання сімейних відносин за умови, якщо зміст договору не буде суперечити актам законодавства та моральним засадам суспільства; особливий суб'єктний склад; необхідність отримання дозволу опіки та піклування, якщо договір стосується майнових прав дитини; обов'язковість попередньої згоди на укладення договору одним із учасників сімейних правовідносин; можливість обумовлення в договорі строків тривалості сімейних прав та обов'язків; недопустимість погіршення майнового становища сторін договору в частині прав та гарантій, передбачених сімейним законодавством; особистий і безоплатний характер більшості договорів тощо [1, с. 22–35].

Отже, сімейно-правовий договір резонно трактувати як поійменовану (визначену в законі) або непоійменовану (не визначену в законі, але таку, що корелюється з основними засадами сімейного законодавства та моральними засадами суспільства) згоду сторін, що зумовлює виникнення, зміну або припинення в них здебільшого майнових сімейних прав та обов'язків, але не допускає односторонню відмову від неї [2, с. 102].

Основним сімейно-правовим договором є шлюбний договір. Особливості шлюбного договору полягають як у порядку його укладення, так і в його змісті. Шлюбний договір відповідно до його правової природи є особливим різновидом цивільного договору, специфіка якого полягає в тому, що за своїм суб'єктним складом, який визначається Сімейним кодексом України, водночас він є і сімейно-правовим, а предмет регулювання, основу якого становлять відносини власності, має переважно цивілістичні риси [3, с. 25-26]. Так, за своїм змістом шлюбний договір, як правило, не є однорідним, а може містити елементи різних договорів і звідси вважатися змішаним договором, що відповідає вимогам ч. 2 ст. 328 ЦК України.

Отже, договір у сімейному праві – це домовленість суб'єктів

сімейних відносин, спрямована на виникнення, зміну або припинення особистих немайнових або майнових сімейних прав та обов'язків, які тісно пов'язані з особою суб'єкта. Тому доцільне виділення та закріплення у СК України норм, які б регулювали загальні вимоги укладення, зміни та розірвання договору, межі договірної ініціативи учасників сімейних правовідносин, наслідки недодержання при укладенні договору вимог закону тощо.

Список літератури

1. Розгон О. В. Договори у сімейному праві України. К. : Ін Юре, 2018. 301 с.
2. Чернега В.М. Сутність і систематика сімейно-правових договорів і домовленостей. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 1. С. 100-103.
3. Тімуш І. С. Правова природа шлюбного договору / І. С. Тімуш // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 3. – С. 25-31.

Олександра Онофрейчук

Науковий керівник - доц. Торончук І.Ж.

Правовий статус національних меншин у Румунії (1918-1940 рр.)

Дослідження історико-правових аспектів правового статусу українських земель і населення у складі міжвоєнної Румунії мають, безперечно, велике історико-пізнавальне та практичне значення. Вивчення даного питання дає змогу заповнити певні прогалини в історико-правовому процесі становлення

української державності. Актуальний, у даному контексті, розгляд політико-правових зобов'язань Румунії щодо прав національних меншин у 1918-1940 рр.

Під час створення Великої Румунії в 1918 р. і згідно з Резолюцією Національних Зборів усіх румунів, схваленою 1 грудня 1918 р. у м. Алба Юлія (Трансільванія, Румунія), королівство зобов'язувалася забезпечувати «повну національну свободу для всіх співіснуючих народів» [1, с. 173-174]. У цьому фундаментальному для королівської Румунії того часу документі, зокрема, уточнювалося, що «представники кожного народу матимуть право на навчання, самоврядування, судочинство рідною мовою через своїх представників і отримують право на представництво у законодавчих і виконавчих органах країни, пропорційно від його чисельності» [2, с. 112].

У свою чергу, у ст. 1 Конституції Румунії від 23 березня 1923 р. чітко зазначалося, що Румунське королівство є «національною, унітарною та неподільною» державою. Водночас, у ст. 7 фіксувалося положення про те, що «в Румунії належність до різних віросповідань і конфесій, до іншої національності та мови не є перешкодою для отримання цивільних і політичних прав та для користування ними». Аналогічне, у тій або іншій формі, гарантувалося у статтях 5, 8, 22, 28, 29, 64, 108 та 119. Авторитарна Конституція Румунії короля Кароля II (1930–1940 рр.) від 27 лютого 1938 р., у ст. 5 також повторювала положення про те, що «всі румунські громадяни, незалежно від етнічного походження та віросповідання, рівні перед законом...» [3].

При всьому цьому зазначимо, що, з початку свого самоутвердження у 1918 р. на окупованих українських територіях новий режим упроваджував посилену політику денаціоналізації українського етносу. Так, насамперед, щоб остаточно знищити український супротив, румунська військова влада провела в регіонах компактного проживання українців арешти серед священників, учителів, селян, установила жорсткий контроль і поліцейний нагляд за «підозрілими» особами. Водночас, до анексованих українських міст і сіл, влід військовій окупації, з Бухареста та інших населених пунктів

старого румунського королівства прибували «перевірені румунські патріоти» – представники нової румунської адміністрації, керівники та спеціалісти, жандарми, військові, посадовці служби безпеки («Сигуранци»), священники, університетські професори, викладачі ліцеїв, журналісти, комерсанти, обслуговуючий персонал тощо. Основним їхнім завданням було якнайшвидше впровадження румунізації анексованих територій будь-якими засобами та способами, навіть у супереч діючому законодавству, про що свідчить тодішня українська преса, архівні відомості...

Отже, політико-правова діяльність румунського уряду не відповідала проголошеним законодавчим принципам і нормам у зв'язку з постійним пригніченням і порушенням прав національних меншин.

Список літератури

1. Торончук І.Ж. Міжнародно-правові аспекти легітимізації анексії Буковини Румунією 1918-1920 рр. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів (10-11 березня 2010 р.). У 5-ти томах. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. С. 173-174.
2. Адамчук І.Г. Боротьба за державно-територіальний статус Північної Буковини, Акерманського, Ізмаїльського і Хотинського повітів Бессарабії, острова Зміїного та Закарпатської України у 1917–1947 рр.: Історико-правове дослідження / І.Г. Адамчук. Київ: Атіка, 2007. 159 с.
3. Constituția României din 1938. – București, 1938. – P. 4.

Ангеліна Паламарчук

Науковий керівник - проф. Гаврилюк Р.О.

Поняття властивостей медіації

Медіація є одним з ефективних і добре відомих альтернативних методів вирішення спорів, який допомагає сторонам вирішувати свої суперечки добровільно та мирно за

допомогою третьої сторони, відомої як «Медіатор». Медіатор своїми навичками допомагає сторонам у вирішенні суперечок. Медіатор застосовуючи певну техніку ведення переговорів, допомагає сторонам конфлікту усунути суперечності і добровільно співпрацювати для свідомого вирішення проблеми, пов'язаних з розлученням, дітьми, а також із фінансових або майнових питань [2]. Через процедуру медіації сторони приходять до справедливого рішення і завжди перебувають у безпрограшній позиції. Процедура медіації – це неформальний процес, у якому посередник, як третя сторона, яка не має повноважень приймати рішення або зазвичай без виконання рішення, допомагає сторонам вирішити спір або спланувати угоду. Ця процедура, як правило, є добровільною, конфіденційною, нейтральною, а також ефективною за часом та витратами. Медіація може відбуватися в будь-який час до або під час судового розгляду, або навіть після останнього слухання в судовому чи арбітражному розгляді. Це процес, який часто йде паралельно з судовим розглядом.

Зарубіжні науковці, які досліджують альтернативні вирішення спорів А.Роу, І.Шерман, С.Пеппіт, визначають медіацію як процес, в якому сторони за допомогою незалежної третьої сторони, систематично докладають зусиль для визначення їхніх спільних та відмінних поглядів, досліджують можливості альтернативного вирішення спору і здійснюють пошук компромісів для укладення угоди про вирішення власного спору[1]. На нашу думку, посередництво є життєво важливим у сучасному суспільстві. Посередництво допомагає людям ефективно залагоджувати розбіжності, від роботи до громад і сімей. Це дає сторонам, які мають спір, інший погляд на власний конфлікт, а також точки зору один одного. Ясність, яку приносить медіація, рідко присутня в судових засіданнях. Медіація та медіатори сьогодні актуальні з багатьох причин. По-перше, медіація повертає сторонам повноваження щодо прийняття рішень. Вони самі обирають той варіант рішення, який би задовольнив їхні інтереси. Посередник є лише для того, щоб керувати їхніми рішеннями. По-друге, рівень конфіденційності спору, який

розглядається медіаторами, узгоджується сторонами. Коли обидві сторони досягають угоди про збереження конфіденційності, ця резолюція обов'язкова. По-третє, учасники медіаційної процедури набагато охоче дотримуються результатів медіації, ніж ті, які досягнуті в суді. Більше того, напруга також не така висока, як у залі суду. По-четверте, конфлікти вирішуються шляхом медіації значно швидше, ніж у судовому порядку. У світі, де час сильно асоціюється з грошима, швидкість має важливе значення. Судові розгляди можуть тривати місяцями і навіть роками. І чим довше це затягнеться, тим більше судових витрат понесуть сторони. Ці окреслені причини доводять актуальність медіації в сучасному суспільстві.

Отже, у людини в пошуках кращого життя виникатимуть конфлікти. Найліпші посередники можуть вирішувати ці суперечки непомітно, ефективно, а головне, справедливо для обох сторін. Медіація відбувається набагато швидше, ніж судові справи. Вартість також дешевша, і це допомагає залученим сторонам досягти відповідного компромісу. Розв'язання конфліктів також дає значні переваги підприємствам і приватним особам, які беруть участь у суперечці, оскільки воно віддає перевагу їхнім інтересам, залишаючи проблеми позаду.

Список літератури

1. Поліщук М.Я. Поняття медіації як альтернативного методу вирішення спору. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2014. вип. 65.
2. Ханюкова І.А. Сімейна медіація. Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів юридичного факультету, м.Суми. 2013.

Анна Павлюк

Науковий керівник – доц. Білоскурська О.В.

Пропозиції щодо удосконалення інституту юридичних обов'язків людини та громадянина під час впровадження режиму воєнного стану в Україні

3 лютого 2014 року, на тлі російської збройної агресії проти нашої держави особливого значення набули окремі положення про обов'язки громадян в умовах режиму воєнного стану. Відповідно до ст.1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», під воєнним станом розуміється «особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень» [1].

Обов'язки людини та громадянина відіграють суттєве значення в механізмі правового регулювання суспільних відносин. Як і права, обов'язки притаманні будь-якому правопорядку і пов'язують як демократичну соціальну правову державу, так і особу. На наш погляд, в умовах збройної агресії з метою створення певних правових механізмів, що сприятимуть налагодженню та врегулюванню правопорядку в суспільстві, було б доцільним закріплення на рівні законодавства таких обов'язків людини та громадянина:

- виконувати суспільно корисні роботи, що мають оборонний характер, а також ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій, які виникли в період дії воєнного стану;

- дотримуватися режиму світломаскування;

- під час перебування на вулиці мати при собі документи, що посвідчують особу, підтверджують громадянство особи чи її спеціальний статус;

- на вимогу уповноважених осіб надавати для огляду речі, транспортні засоби, багаж та вантаж, які перевозяться;

- утримуватися від проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів.

Вказані обов'язки носять об'єктивно-правовий характер і являють собою вимогу необхідної поведінки кожної людини на території України в умовах режиму воєнного стану. Їх цінність полягає в тому, що вони виступають необхідним структурним елементом процесу правового регулювання, формою взаємозв'язку суспільних і особистих інтересів, важливим структурним елементом конституційного статусу особи, у зв'язку з чим кожний обов'язок необхідно розглядати як окремо, так і в системі всіх передбачених законодавством прав, свобод та обов'язків людини та громадянина.

Отже, при дослідженні спрямованості та ефективності впровадження додаткових юридичних обов'язків громадян під час режиму воєнного стану, безумовно необхідно враховувати підстави, вплив зовнішньо-політичної ситуації та глобальні соціально-правові процеси. Можна зробити висновок, що задля забезпечення національної безпеки та охорони громадського порядку необхідне встановлення додаткових обов'язків за умови їх виправданості, адекватності та з метою суспільної необхідності.

Список літератури

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. №389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 21.03.2022)

Тетяна Парайко

Науковий керівник – асист. О. П. Донченко

Що таке фейк?

На даний момент людство живе в розвиненому інформаційному суспільстві, щоденно стикаючись з великою кількістю повідомлень та новин, які в різний спосіб впливають

на формування переконань людини. Як свідчать сучасні реалії, громадська думка формується шляхом не критичного, а «споживацького» аналізу інформації, основним джерелом якої є мережа «Інтернет». Проте чи завжди розміщені дані правдиві та достовірні?

На жаль, у сучасному інформаційному просторі спостерігається значна кількість «фейків». З екранів телевізора, в текстах ЗМІ часто використовують це слово, але формального визначення поняття не має. Часто фейками називають неперевірену, недостовірну інформацію, яка може подаватися у формі фото, зроблених за допомогою фотошопу, спеціально змонтованих відеороликів, чи вигаданих новин. Метою створення фейків є дезінформація населення й розхитування ситуації в середині визначеної групи людей або ж цілого суспільства [3, с. 184-185].

Поширення фейкової інформації, зокрема й новин не є принципово новим явищем теперішнього покоління. Ще перші держави помітили ефективність і дієвість використання недостовірної інформації як у внутрішній, так і в зовнішній політиці. [2, с. 129]. Для України питання боротьби з поширенням неправдивої інформації є особливо актуальне. До лютого цього року поширювалося багато фейків, пов'язаних із кампанією вакцинації та епідемією COVID-19, на даний момент, після повномасштабного вторгнення в нашу державу, кількість неправдивої інформації помітно збільшилася.

Виходячи з положень чинного законодавства, на практиці майже неможливо притягнути особу до юридичної відповідальності за поширення фейків, які можуть впливати на формування громадської думки, антидержавницьких поглядів тощо [4, с. 191]. Загалом відповідальність за поширення неправдивої інформації передбачається різними законодавчими актами. Залежно від ступеня суспільної небезпеки, від інтересів, що порушуються недостовірними даними вирізняють цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність.

Як уже зазначалося, більша частина інформації передається через Інтернет, водночас саме через цю мережу активно розповсюджуються фейки, які можуть викликати паніку та/або порушення громадської безпеки, тому більшості користувачів

соціальних мереж інкримінують статтю 173-1 КУпАП «Поширення неправдивих чуток» [1]. За даними Служби безпеки України, спостерігається зростання активності осіб і мереж, які створюють приводи для виникнення неконтрольованого хаосу, паніки та провокацій. Показовою є інформація, що в період дії карантинних обмежень кібер-фахівці СБУ заблокували понад 2,3 тисячі інтернет-спільнот, загальна аудиторія яких перевищувала 980 тисяч користувачів [2, с. 130]. Попри все, навіть у такий «сприятливий» час, коли мережа всяяна фейками, що спрямовані на дестабілізацію суспільних відносин і дезінформацію громадськості, притягнення до відповідальності за приписами цієї статті відбувається дуже нечасто.

Отже, у питанні боротьби з поширенням фейків основною проблемою є відсутність законодавчого визначення самого поняття, а разом з тим і відсутність комплексних механізмів їх виявлення, які б у подальшому гарантували реальну відповідальність за поширення фейків.

Список літератури

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073¹-Х. Редакція від 17.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

2. Іванов Б. С. Щодо протидії фейковим новинам про коронавірус як загрози впливу на інформаційну безпеку країни. Діджиталізація і безпека: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 19 лист. 2020 р. Харків, 2020. С. 129-131

3. Мудра І. Поняття «фейк» та його види у ЗМІ. Теле- та радіожурналістика. 2016. Вип.15. С. 184-188.

4. Черниш Р. Ф. Юридична відповідальність за поширення фейкової інформації. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 1. С. 191-194

Віра Петровська

Науковий керівник- доц. Кіріак О. В.

Конвалідація недійсних правочинів

Проблема конвалідації недійсних правочинів, що привертала до себе увагу науковців ще за часів римського права, досі

створює значний інтерес для цивілістів із різних країн світу. У вітчизняній та зарубіжній спеціалізованій юридичній літературі окремі аспекти цього цивільно-правового інституту висвітлюються як у фундаментальних дослідженнях, так і авторських розробках, проте викладена інформація здебільшого носить фрагментарний характер і залишає чимало прикладних питань без відповідей. Питання про правову природу інституту конвалідації недійсних правочинів має вирішальне значення для того, щоб як мінімум відмежувати його від решти дотичних явищ юридичної дійсності.

Минулого року вперше у нашій законодавчій практиці було подано на розгляд Верховної Ради одразу три законопроекти, котрі стосуються конвалідації правочинів, укладених на непідконтрольній території (зокрема, «Про засади державної політики перехідного періоду» № 5844 від 09.08.2021 р. [1], «Про засади реінтеграції тимчасово непідконтрольних територій України» 5844-1 від 31.08.2021 р. [2], «Про особливості державної політики перехідного періоду» 5844-2 від 31.08.2021 р.[4])

Суб'єкти законодавчої ініціативи у трьох законопроектів були представниками антагоністичних політичних кіл, проте серед цілей, яких переслідували розробники зазначалося встановлення процедури конвалідації, угод, укладених на окупованих територіях після їх деокупації. Інакше кажучи, передбачалось визнання дійсності окремих нікчемних договорів, що були укладені у непідконтрольних районах нашої держави. Кожен зі згаданих законопроектів містить своє визначення самого терміну «конвалідація»: 1) *конвалідація* – процедура визнання дійсним нікчемного правочину, недійсність якого встановлена цим законом [1]; 2) *конвалідація* – порядок підтвердження та визнання дійсними нікчемних правочинів, вчинених фізичними та юридичними особами на тимчасово непідконтрольних територіях [2]; 3) *конвалідація правочину* – процедура визнання дійсним нікчемного правочину, недійсність якого встановлена цим Законом, іншими законами України [3].

Як бачимо, всі вони містять практично ідентичні визначення поняття «конвалідація», лиш другий варіант охоплює поряд із процедурою визнання ще й порядок підтвердження правочинів,

тоді як інші два – фактично обмежуються лише процедурою визнання дійсним нікчемного правочину. Однозначні і зрозумілі дефініції могли б покласти початок нової віхи в історії вітчизняної цивілістики, проте станом на сьогодні законопроект «Про засади державної політики перехідного періоду» № 5844 від 09.08.2021 р. [1], було відкликано 25 січня 2022 року, а два інших проекти – досі перебувають на розгляді у профільних комітетах.

Отже, інститут конвалідації недійсних правочинів посідає вагомe місце серед механізмів захисту цивільних прав та інтересів учасників цивільних правовідносин. На наш погляд, конвалідацію недійсного правочину у найбільш загальному вигляді можна визначити як процес надання правової чинності (юридичної сили) недійсному правочину (договору).

Список літератури

1. Про засади державної політики перехідного періоду: Законопроект № 5844 від 09.08.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72625 (дата звернення 04.02.2022 р.)
2. Про засади реінтеграції тимчасово невідконтрольних територій України: Законопроект № 5844-1 від 31.08.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72663 (дата звернення 04.02.2022 р.)
3. Про особливості державної політики перехідного періоду: Законопроект № 5844-2 від 31.08.2021 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72664 (дата звернення 04.02.2022 р.)

Олександр Савка

Науковий керівник – доц. Орловський О. Я.

Право на людську гідність: соціально-правовий аспект

У доктрині сучасного права соціального захисту важливою системоцентричною категорією слугує людська

гідність як онтологічна основа прав і свобод людини. У практиці юриспруденції це термінопоняття витлумачують по-різному: як одну з багатьох свобод людини, що створює підстави для формування самоповаги та усвідомлення своєї суспільної цінності; як важливий елемент соціальної держави, побудованої на повазі до прав людини; як найвищу соціальну цінність, що є основою економічної, правової та політичної системи суспільства (О. Гришук, П. Рабінович, Н. Стецик, М. Штаченко В. Якубенко та ін.). Така різноманітність наукових концепцій і дефініцій зумовлена багатогранністю та складністю змісту категорії «людська гідність».

Людська гідність відіграє посутню роль у системі конституційних цінностей. У статті 3 Конституції України зазначено: «Людина, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Як зауважує С. Шевчук, будучи ядром конституційного права, людська гідність формує уявлення про людину як унікальну істоту, яка не перебуває під владою держави, про людину як найвищу соціальну цінність [3, с.145].

Цілком очевидним виявляється аналіз людської гідності в антропоцентричному контексті, що відображає унікальну природу людини, її окремішність та внутрішнє ставлення до самої себе та інших людей, усвідомлення особистістю свого суспільного статусу. Нам імпонує думка В. Розвадовського, який зауважує, що гідність – це універсальне природне право, яке захищає всі інші права і свободи будь-якої особи, забезпечує належне ставлення до неї з боку органів державної влади, інших публічних і приватних осіб [2, с. 260].

У правовому аспекті людську гідність витлумачують, з одного боку, як явище об'єктивне (антропна гідність, гідність як цінність, принцип, джерело прав людини), з іншого – як явище суб'єктивне (право людини) [1; 2]. Отож феномен людської гідності неможливо розглядати окремо від права, оскільки цей феномен детермінує поведінку кожної конкретної людини та суспільства загалом.

Людська гідність – визначальна основа всіх соціальних прав і свобод людини. Від практичної реалізації цих прав залежить забезпечення людині гідного життя. На думку

В. Якубенка, «головною метою соціальної держави є гарантування людської гідності у всій її багатоаспектності, адже саме соціальна держава веде до утвердження людської гідності в повному обсязі» [4, с.11].

Утім, О. Гришук зауважує, що звернення до людської гідності відбувається, як правило, тоді, коли має місце гостре розуміння грубого порушення прав людини [1], зазіхання на свободу іншої людини, що засвідчує актуальність розгляду питання людської гідності в умовах сьогодення.

Отже, у праві соціального захисту людську гідність витлумачують як фундаментальну цінність, навколо якої формуються всі інші цінності (рівність, справедливість, свобода тощо); як абсолютне природне право; як принцип права; як обов'язок не порушувати гідність інших людей; як джерело формування всього комплексу соціальних прав та свобод людини. Водночас це важливий складник побудови соціальної держави, що ґрунтується на повазі до прав людини, на гарантуванні їхньої охорони та захисту.

Список літератури

1. Гришук О.В. Філософія конституційних цінностей : монографія. К. : «Компанія ВАІТЕ». 2019. 416 с.
2. Розвадовський В.І. Людська гідність як конституційна цінність та принцип правової держави. *Людська гідність і права людини як основа конституційного устрою держави* : збірник тез. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2018. С. 259–266.
3. Шевчук С. Людська гідність у системі конституційних цінностей. *Право України*. 2018. №9. С. 29-40.
4. Якубенко В. М. Принципи соціальної держави: стан і перспективи їх реалізації в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. К., 2005. 21 с.

Максим Суховерський

Науковий керівник – асист. О. П. Донченко

Що таке пропаганда?

У двадцять першому столітті вкрай важливо розуміти, що за допомогою поширених додатків, популярних серіалів

суспільству дуже легко нав'язати певні погляди. І масштаб такого впливу неймовірний: починаючи від вибору кулькової ручки, закінчуючи обранням кандидата на пост Президента. У деяких випадках можна стверджувати про позитивні аспекти цього явища, а часом вимушені констатувати негативний вплив на споживача такої інформації.

Досліджуючи настільки поширену у багатьох сферах суспільства проблему, спершу варто визначитись з правильним розумінням слова «пропаганда». Наприклад, В. Лизанчук дає визначення, в якому зазначає, що пропаганда є «популяризацією, поширенням, роз'ясненням і навіюванням політичних, філософських, наукових, релігійних, художніх та інших ідей, учень, знань, поглядів, оцінок засобами масової інформації, усно, писемно, аудіовізуальними та іншими методами впливу на індивідуальну і суспільну свідомість» [1, 117]. На нашу думку, це визначення широко охоплює методи проведення, галузі застосування, але недостатньо розкриває суб'єктів/осіб, які можуть застосовувати цей вплив задля власних цілей. Пропагувати своє бачення суспільству, колегам, друзям може кожна людина. Тож не варто обмежуватись тільки засобами масової інформації, адже навіть окрема громадська чи релігійна організація, студентство чи гурток у школі може ділитись і в певній мірі нав'язувати свої цінності, ідеї суспільству.

Проте, варто зауважити на певному обмеженні інформації, яка поширюється різними частинами суспільства. Адже незважаючи на свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань, які гарантуються кожному статтею 34 Конституції України [2], існують також певні обмеження. Зокрема, Закон України «Про інформацію» забороняє поширення інформації такого характеру: для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини [3].

Проаналізувавши визначення пропаганди, можна перейти до характеру її впливу на людей. У цьому аспекті все залежить від

рівня розвитку суспільства. Адже, зважаючи на освіту, формування критичного мислення можна визначати/спрогнозувати стійкість тієї чи іншої групи до пропаганди. Водночас не варто сприймати це явище у суто негативному розумінні(аспекті). Адже сьогодні існують сотні випадків застосування пропаганди ідей із користю для громадян. Розглянемо адвокаційну кампанію. Тобто публічну, керовану діяльність, що використовує всі можливості законодавства для впливу на посадову особу з метою прийняття системного рішення на користь громади. У цьому методі впливу присутні усі ознаки, які випливають із вищевказаного визначення пропаганди, проте вони носять винятково позитивний вплив на суспільство.

Підводячи підсумок, ми б хотіли звернути увагу на таку тезу: на жаль, перші думки більшості після слова пропаганда негативні. Хоча вміння розрізнати вплив корисний від небезпечного, оволодівши інструментами доведення своєї думки до мас, – можна також приносити користь суспільству.

Список літератури

1. Некрасов А.О. Пропаганда як предмет дослідження // «Молодіжна наука КНУКіМ – 2021. Культурно-мистецька освіта у викликах часу: зб. матеріал. конференції / наук. кер. Парфенюк І. М. Київ, 2021, С. 116-120
2. Конституція України від 28.06.1996р, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.04.2022)
3. Про інформацію: Закон України № 2658-ХІІ від 02.10.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 01.04.2022)

Діана Стойко

Науковий керівник – асист. Нестеренко Л.Б.

**Податковий компроміс:
формальний та практичний аспект**

Податкові правовідносини можна сміливо признати одними з найбільш складних, конфліктних, проте водночас цікавих та різноманітних правовідносин, через постійне змагання публічного та приватного інтересу.

Одним зі шляхів до належного регулювання правовідносин у сфері оподаткування є інститут податкового компромісу, який у сучасних реаліях набуває суттєвого значення для забезпечення надходжень до бюджетів усіх рівнів. Відповідно до чинного законодавства, податковий компроміс - це «режим звільнення від юридичної відповідальності платників податків та/або їх посадових (службових) осіб за заниження податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та/або податку на додану вартість за будь-які податкові періоди». На думку науковців, компроміс - це адекватна модель співіснування публічних і приватних податкових інтересів, засіб закріплення платниками на договірній основі своїх прав на одержання справедливої частки від оподаткування доходів і прибутків [1]. Безумовно, впровадження податкового компромісу в Україні - прогресивний крок. Його метою було встановлення діалогу між державою та платниками податків, шляхом звільнення платників податків від відповідальності за умови виконання вимог закону, задля зменшення кількості адміністративних скарг та звернень до суду з позовами та для забезпечення додаткових податкових надходжень до бюджету держави. Однак залишаються певні проблеми практичного застосування, які потребують дослідження та розв'язання. Можна виділити такі особливості інституту податкового компромісу. 1. Застосування податкового компромісу, є значно вужчим, ніж це може сприйматись. Податковий компроміс може застосовуватись як до податкових зобов'язань, які будуть визначені підприємством самостійно, так і щодо неузгоджених сум податкових зобов'язань, визначених у податкових повідомленнях-рішеннях. 2. Правильність подання документів (відповідно до переліку та вимог для застосування податкового компромісу) є першим критерієм для успішного застосування податкового компромісу. 3. Кримінальне переслідування не може бути підставою для обмеження платника податків у його праві застосувати податковий компроміс. 4. Податкова перевірка, згідно із

процедурою податкового компромісу за ті періоди, щодо яких документальна перевірка вже була проведена, або ж за тими самими запитаннями платника податків, який вже подав розрахунок-уточнення, органом контролю призначена бути не може. 5. Платники податків мають право на захист своїх прав та оскарження неправомірних дій, які пов'язані із застосуванням податкового компромісу, в судовому порядку [2].

Головань Т.Г. підмічав, що доцільно було б на рівні чинного законодавства розширити перелік гарантій для платників податків у разі застосування податкового компромісу, які захищали б платників податків, їх контрагентів і слугували б стимулом для легалізації платниками податків своїх доходів [3].

Отож, підсумовуючи все вищезазначене зазначимо, що податковий компроміс є першим кроком до розбудови прозорих, справедливих і законних податкових відносин. На практиці ж впливає багато неоднозначних трактувань і непорозумінь. Успішна та результативна реалізація податкового компромісу має стати позитивним фактором становлення довіри платників податків до фіскальних органів, уряду та держави в цілому.

Список літератури

1. Вдовічен В.А., Вдовічена Л.І. Податкові інтереси – пошук адекватного компромісного рішення. Науковий вісник публічного та приватного права. 2019. 4 (2). 13-17. URL: http://nvppp.in.ua/vip/2019/4/tom_2/5.pdf
2. Лист комітету Верховної ради України з питань податкової та митної політики від 10.03.2015 № 04-27/10-598 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_598450-15#Text (дата звернення: 14.03.2022)
3. Головань Т.Г. Проблеми впровадження податкового компромісу в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2016. С. 55-58.

Іван Тарновецький
Науковий керівник –доц. Татулич І.Ю.

**Принцип рівності адвокатів як організаційний
принцип інституту адвокатури**

Принцип рівності адвокатів визначає, що адвокати мають рівні права і обов'язки у питаннях організації адвокатури та адвокатської діяльності. Як зазначає Є. Ф. Шкребець, принцип рівності означає, що за своїм статусом всі адвокати рівні, як в плані здійснення своєї професійної діяльності, так і в плані можливості вибору організаційної форми, адвокатської освіти і можливості брати участь в управлінні адвокатурою шляхом безпосередньої участі в з'їздах або зборах (конференціях) адвокатів, обранні адвокатів до органів самоврядування [1, с. 195]. Н. О. Обловацька загалом робить висновок, що принцип рівності адвокатів – це відсутність в адвокатурі розподілу адвокатів на керуючих та підлеглих, старших та молодших за чином, роботодавців чи працівників.

При вирішенні своїх внутрішніх корпоративних завдань кожен адвокат користується правом тільки «одного голосу», незалежно від вище зазначених ознак [2, с. 123]. Вважаємо окремі із зазначених аспектів принципу рівності адвокатів доволі дискусійними. На наш погляд, рівність адвокатів не можна розглядати як абсолютну. Так, зокрема, у ч. 3 ст. 10 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено, що керівником стажування особи, яка виявила бажання стати адвокатом, може бути адвокат України, який має стаж адвокатської діяльності не менше п'яти років. Можна було б твердити, що ця норма містить порушення принципу рівності адвокатів, дискримінує адвокатів, які не мають такого стажу. Проте це, безумовно, не так. Удаваний відступ від рівності адвокатів у цьому випадку зумовлений необхідністю проходження стажування у досвідченого адвоката, який зможе передати свій досвід і знання початківцям.

Як зазначає І. В. Головань щодо рівності учасників у адвокатському об'єднанні, світовий досвід і досвід українських партнерських адвокатських об'єднань доводить доцільність диференціації статусу таких учасників адвокатського об'єднання. Пов'язано це з тим, що адвокати об'єктивно мають різний рівень кваліфікації, досвіду, різними можуть бути і майнові вклади адвокатів у майно об'єднання. Тому для того, щоб запровадити абсолютну рівність усіх адвокатів об'єднання, уникнувши при цьому колгоспної «зрівнялівки», треба

приймати в об'єднання адвокатів однакового рівня, відмовляючи менш або більш кваліфікованим. Але в такому разі у адвокатського утворення не буде майбутнього! [3].

Отже, принцип рівності адвокатів, на наш погляд, означає рівність можливостей у допуску до професії адвоката, рівність їх можливостей у виборі форм організації адвокатської діяльності, рівність їх прав на участь у адвокатському самоврядуванні. В Україні рівність адвокатів полягає також у їх можливості здійснювати всі види адвокатської діяльності без будь-яких обмежень та обов'язкової спеціалізації адвокатів як щодо тих чи інших органів, в яких надається правова допомога (наприклад, усі адвокати можуть практикувати у будь-якому суді), так і щодо території надання таких послуг (вони можуть надаватися на всій території України).

Список літератури

1. Шкребець Є. Ф. Принципи адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України [Електронний ресурс]. *Форум права*. 2015. № 2. С. 192–197. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
2. Обловацька Н. О. Принципи організації та діяльності адвокатури в Україні та Росії. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія № 18. Економіка і право : зб. наук. пр. Київ, 2010. Вип. 9. С. 120–126.
3. Головань І. В. Командне адвокатське об'єднання. Скоро сімнадцять [Електронний ресурс]. Всеукраїнська громадська організація «Асоціація правників України». Режим доступу: http://uba.ua/documents/doc/i_golovan_speech.pdf (дата звернення: 28.06.2016).

Станіслав Татулич

Науковий керівник – доц. Кондрат'єва Л.А.

**Дотримання права людини на незалежний і
безсторонній суд як гарантія**

забезпечення права на справедливий судовий розгляд

Незалежність судової влади та безсторонність суду є фундаментальними ознаками будь-якої правової держави, в якій кожен громадянин має право на захист своїх прав і свобод повноважним, незалежним і неупередженим судом. Створення демократичної, соціальної та правової держави неможливе без незалежної судової влади. Разом з тим, на жаль, все частіше спостерігаємо, що в Україні досі немає на онтологічно-правовому та праксіологічному рівнях розуміння того, що незалежність суду не є прерогативою чи привілеєм, наданим для задоволення власних інтересів суддів. Вона надається та реалізується в інтересах верховенства права та людини, яка домагається та очікує неупередженого правосуддя.

Можна без перебільшення підтримати наукову позицію про те, що незалежність суддів слід розуміти як гарантію свободи, поваги до прав людини та неупередженого застосування права. Неупередженість та незалежність суддів є необхідними для гарантування рівності сторін перед судом, а тому фактори, які впливають на них, відіграють важливу роль у визначенні напрямів вдосконалення національного законодавства та практики суду з цього питання. Гарантії незалежності та безсторонності суду закріплені як у національному законодавстві, так і в міжнародних нормах. Відповідні доктринальні принципи закріплені в Європейській Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і протоколів до неї [1], яка ратифікована відповідно до статті 9 Конституції України.

Бангалорські принципи поведінки суддів від 19 травня 2006 року, які схвалені Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН 27.07.2006 № 2006/23, регламентують поведінку судді як незалежну в індивідуальному та колективному аспектах [2]. При цьому, як зазначено в пунктах 18-35 рішення ЄСПЛ по справі «Сандер проти Сполученого Королівства» (Sander v. the United Kingdom) від 9 травня 2000 року, наявність хоча б одного упередженого судді в складі суду може спричинити за собою порушення вимоги неупередженості, навіть якщо немає підстав сумніватися в неупередженості інших (або більшості інших) суддів. Отже, ефективне виконання судовою владою її функцій

можливе лише за умови її незалежності, що є характерною рисою саме судової влади. Суди повинні бути повністю незалежними від органів законодавчої та виконавчої влади. Незалежність судової влади забезпечується відокремленістю її в системі поділу державної влади, неможливістю інших гілок державної влади впливати на рішення судів, а також гарантіями незалежності суддів. Те саме стосується і притягнення суддів до відповідальності, порядок якого тісно пов'язаний із гарантуванням незалежності суддів. Адже призначення судової влади полягає передусім у захисті прав і свобод людини і громадянина й безпосередньо пов'язане з конституційним правом на судовий захист. Отже, незалежність суддів є невід'ємною складовою їхнього статусу, а конституційний принцип незалежності суддів забезпечує важливу роль судової гілки влади в механізмі захисту прав і свобод громадян та є запорукою реалізації права на судовий захист. Принцип незалежності суддів означає процесуальну діяльність під час здійснення правосуддя в умовах, що виключають сторонній вплив на суддів.

Список літератури

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, 04.11.1950 [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
2. Бангалорські принципи поведінки суддів від 19.05.2006 року, схвалені Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН 27.07.2006 № 2006/23 [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_j67.

Богдана Фірчук

Науковий керівник – доц. Бурка А.В.

Надомна та дистанційна роботи: порівняльний аспект

У зв'язку із запровадженням на території України, як і у світі загалом, карантинних обмежень, велика частина працівників

змушена була перейти на дистанційну форму роботи. Нині чинний Кодекс законів про працю України поряд із дистанційною роботою виділяє і надомну, визначення яких закріплено у статтях 60¹, 60² КЗпП України.

Зазначимо, що чітке законодавче визначення цих понять, як і їх розмежування з'явилося лише у лютому 2021 року, у зв'язку із набранням чинності Законом України від 04.02.2021 р. № 1213-IX. До цього часу ці поняття використовувалися більше як синоніми.

Враховуючи вищезазначене, виникла необхідність сформулювати спільні та відмінні риси між надомною та дистанційною роботою:

1. Спільною ознакою для обох форм організації праці є обов'язкове додержання письмової форми.

2. Працівники, які працюють дистанційно, можуть працювати з будь-якого місця за власним вибором, на противагу цьому, надомники повинні працювати за місцем проживання або в інших визначених ним місцях. Головне – це прив'язка до адреси працівника, де він в подальшому буде виконувати роботу, і яку обов'язково необхідно буде вказати в договорі про надомну роботу. При цьому, якщо працівник не зможе виконувати роботу на раніше зафіксованому робочому місці з незалежних від нього причин він має право змінити робоче місце за дотримання певних умов.

3. Надомна робота може бути запроваджена винятково для осіб, які мають практичні навички виконання певних робіт або можуть бути навчені таким навичкам. На противагу цьому, таких обмежень для дистанційної роботи не передбачено.

4. Надомний працівник працює за загальним режимом роботи підприємства, а дистанційний – розподіляє свій час сам. Проте, дистанційному працівнику гарантується період вільного часу для відпочинку й харчування – період відключення. У цей час працівник може не відповідати на повідомлення чи телефонні дзвінки роботодавця.

5. Для надомних і дистанційних працівників встановлені однакові норми тривалості робочого часу, нормальна тривалість – до 40 годин на тиждень, скорочена – 24 або 36 год. на тиждень.

6. Для того, щоб працівника було переведено на надомну або дистанційну роботу потрібно: добровільна згода працівника та роботодавця, щоб укласти договір або змінити його істотні умови. Якщо особливий режим праці запроваджується для тих працівників, що вже працюють, наприклад на час епідемії/пандемії, закон дозволяє зробити це за допомогою наказу (розпорядження).

Отже, незважаючи на те, що надомна та дистанційна роботи є формами так званої «віддаленої» роботи і досить часто позиціонуються як тотожні, насправді вони мають ряд відмінностей. Але незважаючи на це, дистанційні працівники та надомники мають такі ж трудові права як і решта найманих працівників.

Список літератури

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 року № 322-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 18.02.2022).
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу: Закон України від 04 лютого 2021 року № 1213-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1213-20#n37> (дата звернення: 19.02.2022).
3. Дистанційна або надомна робота: у чому різниця. URL: https://biz.ligazakon.net/news/207110_distantyna-abo-nadomna-robotu-u-chomu-rznitsya (дата звернення: 20.02.2022).

Вадим Федаш

Науковий керівник - проф. Гаврилюк Р.О.

Медіація як справедливість

Сучасна реальність вимагає наявності таких способів розв'язання правових спорів, які б найдієвіше, швидше та найрезультативніше давали б змогу досягати справедливого вирішення тих чи інших спірних відносин між сторонами. Найбільш доступнішим серед існуючих способів є медіація - як альтернативний традиційному судочинству спосіб вирішення спорів [1]. Тривалі дискусійні та науково-практичні ініціативи, а також вимоги сьогодення втілились у прийняття 16 листопада 2021 року Верховною Радою Закону України «Про медіацію», який визначив її, як позасудову добровільну, конфіденційну, структуровану процедуру, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів [2]. Тобто держава Україна цим забезпечила можливість досягнення справедливості ще одним законодавчо визначеним механізмом – до того ж доволі швидким, доступним і необтяжливим. Це є відповіддю на деякі скептичні думки щодо «доцільності інституалізації медіації – створення суміжного з судочинством правового інституту, який би міг створити передумови до балансу публічних і приватних інтересів та забезпечити доступ до справедливості і правосуддя» [3, I, с. 24].

На думку Н.М. Грень, «медіація передбачає найвищий ступінь справедливого рішення, оскільки ухвалене рішення вважається прийнятим самими учасниками конфлікту» [4, с. 94]. В. Нерсесянц стверджує, що «медіація є проявом найвищої свободи, яка можлива лише там, де люди не тільки адресати чинного права, але одночасно і співучасники в його створенні, його творці і захисники [5, с. 164].

Головним лейтмотивом і зазначених думок та інших концептуальних положень даного напряму є те, що сторони спірних відносин самостійно та добровільно погоджуються на позасудове врегулювання спору, керуючись не зовні заданою – позитивною нормою, а внутрішніми відчуттями, потребами, цінностями, інтересами та всезагальним розумінням справедливості. [2, I, с. 25].

Однак, незважаючи на потенційне та можливе неприйняття однією зі сторін позиції іншої, як усезагального прояву справедливості, все ж таки використання медіаційної примирної

процедури без можливих примусових механізмів спонукання до виконання прийнятого рішення буде переважно сприйматися як більш значиме торжество справедливості та внутрішньо прийнятна позиція усіх сторін. Водночас окремі дослідники дотримуються протилежної думки: «в медіації переважає прагматичний підхід і метод примирних процедур є не справедливою чи матеріальною істиною, а доцільністю, вигодою для сторін спору» [6, I, с. 32].

Варто не погодитись з такою позицією і зауважити, що медіація є способом прийнятого для сторін і справедливого врегулювання спірних взаємовідносин, який покликаний органічно надавати сторонам відчуття звершеної справедливості, а також забезпечувати їх спільне та рівноправне волевиявлення задля подальшої справедливої та взаємовигідної співпраці й уникнення в подальшому аналогічних спорів.

Список літератури

1. Гаврилюк Р., Правова природа медіації як вислід буттєвих властивостей людей. Право України. 2018. №3. С. 128-143.
2. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. Офіційний вісник України. 2021. 24 груд. № 98. Ст. 6340.
3. Мазаракі Н. А. Медіація як доступ до справедливості. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. № 6. Т. 1. С. 23-27.
4. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис... канд. юр. наук : 12.00.01. Львів, 2017. 250 с.
5. Нерсисянц В. С. Філософія права Гегеля. М.: Юрист, 1998. 352 с.
6. Ясиновський І.Г. Історичний аспект розвитку інституту медіації та сучасні тенденції його розвитку. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2014. Вип. 10-2. Т. 1. С. 31-33.

Яна Хащева

Науковий керівник - доц. Вакарюк Л.В.

Трудовий договір про дистанційну роботу

В умовах карантинних обмежень, встановлених у зв'язку з епідемією коронавірусу, актуальним є оформлення працівників на дистанційну роботу. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій, у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)»¹ ст. 60 та 60-2 КЗпП України викладені в новій редакції та регулюють порядок залучення працівників до дистанційної праці й встановлення гнучкого режиму робочого часу. Договір про дистанційну роботу обов'язково укладається в письмовій формі (п. 6-1 ст. 24 КЗпП). Його укладають добровільно за згодою працівника та роботодавця, але за наявності технічної можливості. Під час епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника, у разі виникнення загрози збройної агресії, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру дистанційна робота може запроваджуватися наказом (розпорядженням) без обов'язкового укладення трудового договору в письмовій формі. Поки триває карантин працівника можна перевести на дистанційну роботу (або прийняти нового), просто видавши наказ та ознайомивши працівника протягом 2 днів з дня його прийняття.

Типова форма трудового договору про дистанційну роботу затверджена центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері трудових відносин. У договорі про дистанційну роботу передбачаються такі умови: посада працівника, його права та посадові обов'язки (вид та обсяг роботи); порядок дистанційної роботи, порядок та строки виконання завдання; умови оплати праці тощо. Також у трудовому договорі необхідно визначити порядок організації віддаленої роботи, час на період відключення (перерва), строки та порядок подання звітів щодо виконаної роботи. Можна прописати, як будуть відбуватися наради або спілкування з працівниками, наприклад, за допомогою програм: Go To Meeting, Zoom, Skype, як та де зберігається документація, наприклад, у Dropbox або Google Диск.

Сучасні цифрові платформи дають можливість роботодавцю контролювати працівника і на відстані, а тому в трудовому договорі або в правилах внутрішнього трудового розпорядку

необхідно обумовити межі втручання роботодавця в приватне життя працівника, або можливості стеження за ним. Законом від 05.02.2021 року² також скасовано обов'язок роботодавця по веденню трудових книжок. Облік трудової діяльності працівника, який працює дистанційно, здійснюється в електронній формі в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування у визначеному законом порядку. Трудова книжка оформляється роботодавцем в обов'язковому порядку не пізніше п'яти днів після прийняття на роботу лише на вимогу працівника, який уперше приймається на роботу.

Отже, на підставі вищевикладеного, з працівниками, які працюють дистанційно укладається письмовий трудовий договір. У такому трудовому договорі бажано максимально детально прописати права й обов'язки працівника та роботодавця. На дистанційних працівників поширюються всі правила та гарантії, передбачені чинним законодавством.

Список літератури

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 30 березня 2020 року №540-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20#Text> (дата звернення 10.02.2022 року)
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі: Закон України від 05.02.2021 № 3623 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1217-20#Text> (дата звернення 10.02.2022)

Людмила Цвинтарна
Науковий керівник – доц. Ющик О.І.

Принцип невідворотності кримінальної відповідальності

Принципами кримінального права визнаються найбільш загальні принципи кримінального права, встановлені законом або безпосередньо впливають із нього і мають безпосередню дію, пряму регулятивну функцію. Оскільки принципи юридичної відповідальності треба вивчати не як звичайну сукупність, а як цілісну систему, що характеризується певною ієрархією, єдністю, внутрішньою узгодженістю та взаємодією її складових елементів, які не персоніфіковані, ізольовані від кожного, а є в комплексній формі. Вони взаємозалежні та перебувають у тісному взаємозв'язку, тому кожен принцип юридичної відповідальності, що є елементом цієї системи, необхідно тлумачити та впроваджувати з урахуванням усіх інших принципів.

Принцип невідворотності кримінальної відповідальності полягає в тому, що особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, підлягає покаранню за кримінальним законом. Це передбачає своєчасне притягнення правопорушника до відповідальності та те, що ніхто не повинен мати привілеїв перед кримінальним законом. Вчені, які досліджували проблему принципу невідворотності відповідальності, дійшли висновку, що вона тісно пов'язана з інститутом звільнення від кримінальної відповідальності [1, с. 22].

Невідворотність є ключовим принципом юридичної відповідальності, своєрідним двигуном процесу реалізації її заходів, реалізація яких сприяє досягненню цілей юридичної відповідальності в цілому та виконує завдання загальної та спеціальної профілактики правопорушень зокрема. Також дотримання цього принципу в поєднанні з іншими забезпечує реалізацію такої функції юридичної відповідальності, як підвищення авторитету закону, правоохоронних органів та підтримання правопорядку в державі тощо [2, с. 868].

Зміст принципу невідворотності, на думку С.Н. Кожевникова містить дві важливі з точки зору законності складові: положення про те, що кожне правопорушення неодмінно має призвести до притягнення правопорушника до юридичної відповідальності; жодна невинна особа не повинна нести юридичну відповідальність. Недоліком є те, що принцип невідворотності

юридичної відповідальності розглядається через законність, але другий елемент не входить до змісту розглянутого принципу.

І.С. Самощенко, М.Х. Фарукшин зазначає, що невідворотність юридичної відповідальності полягає не тільки в тому, що за кожне правопорушення мають бути застосовані юридичні санкції, але й у тому, що жодне правопорушення не повинно залишатися непоміченим і нерозкритим, кожне порушення має підлягати публічному оприлюдненню, доводити до уваги держави та суспільства, отримати від них осуд. Недоліком можна вважати те, що, враховуючи сьгоднішні умови, акцент, навпаки, має бути зроблений на застосуванні правових санкцій, а не моральний вплив на правопорушника, який зараз неефективний [3, с. 142].

Отже, принцип невідворотності кримінальної відповідальності покликаний забезпечити ефективність процесу реалізації заходів юридичної відповідальності; спрямовує діяльність суб'єктів, які здійснюють юридичну відповідальність; є критерієм оцінки діяльності правоохоронних органів, оскільки порушення принципу невідворотності відповідальності негативно впливає на їх авторитет, тягне за собою несприятливі наслідки; знаходиться в тісному взаємозв'язку з іншими принципами юридичної відповідальності, а тому, будучи елементом системи, вона має здійснюватися з урахуванням інших її складових і, перш за все, принципу законності.

Список літератури

1. Корнієнко А.А. Принцип невідворотності юридичної відповідальності: структурно-функціональний аналіз. *Право і суспільство*. К., 2012. № 5. С. 21-24.
2. Коломієць Ю.Ю. Чинність принципу невідворотності кримінальної відповідальності відносно неповнолітніх. *Актуальні проблеми держави і права*: Зб. наук. Праць. Вип. 19. Одеса: Юрид. л-ра, 2004. С. 867-871.
3. Гришук В.К. Кримінальне право України. Загальна частина. К.: Ін Юре, 2016. 568 с..

Дарина Цепенда

Науковий керівник – доц. Паскар А.Л.

Узаконення самочинного будівництва

Проблема визнання права власності на нерухоме майно завжди була і буде, як би я назвала «актуальною проблемою».

Відповідно до ст. 392 Цивільного Кодексу (далі – ЦК), власник майна може пред'явити позов про визнання його права власності, якщо це право оспорується або не визнається іншою особою, а також у разі втрати ним документа, який засвідчує його право власності. На відміну від інших речово-правових способів захисту, вимога про визнання права власності може як застосовуватися самостійно, так і поєднуватися з іншими способами захисту права власності (віндикаційним, негаторним позовами або з позовом про виключення майна з опису та/або звільнення з-під арешту) [1].

Верховний Суд України висловив аргументи щодо застосування ст. 392 до таких відносин: рішення суду про визнання права власності на самочинно збудований об'єкт не є підставою для набуття права власності у таких випадках, оскільки набуття права власності регулюється окремими нормами і зазначені вище позови заявляються формально не для визнання, а для набуття права власності, задоволені вони бути не можуть; передумовою для застосування ст. 392 ЦК є відсутність іншого, окрім судового, шляху для відновлення порушеного права, наприклад у разі неможливості отримання дубліката правовстановлюючого документа [2].

У Постанові Пленуму ВССУ від 30.03.2012 № 6 «Про практику застосування судами України статті 376 Цивільного кодексу України (про правовий режим самочинного будівництва)» [3] взагалі не передбачається можливості застосування ст. 392 до визнання права власності на самочинне будівництво, адже у цьому разі право позивача має базуватися на нормах ст. 376. Отже, у зв'язку з вищевикладеним, позовні вимоги про визнання права власності на самочинно збудоване нерухоме майно не можуть бути задоволені судом лише на підставі ст. 392 ЦК отже, для задоволення даного позову потрібно застосовувати і інші нормативно-правові акти, які передбачають визнання права власності.

Досить поширеними в судовій практиці є спори, в яких позивачі вимагають визнати за ними право власності на об'єкти

самочинного будівництва у зв'язку з відсутністю правовстановлюючих документів на них. Однак у цьому разі застосування ст. 392 неправильне, адже, по-перше, підстави та наслідки визнання будівництва самочинним регламентуються ст. 376 ЦК, в якій встановлено загальне правило про те, що особа, яка здійснила або здійснює самочинне будівництво нерухомого майна, не набуває права власності на нього; по-друге, підстави для визнання права власності на самочинно збудоване нерухоме майно за рішенням суду за забудовником або за власником земельної ділянки регламентуються п. 3 та п. 5 ст. 376. Отже, у цьому разі має застосовуватись спеціальна норма ст. 376, а не ст. 392 ЦК, яка не встановлює самостійні підстави для набуття права власності, а лише надає суду право підтвердити вже наявне право власності у власника [4, с. 20].

Отже, у разі відсутності в особи правовстановлюючих документів на нерухоме майно з метою захисту свого права власності особа має право, звернутися до суду з позовом про визнання права власності на нерухоме майно.

Список літератури

1. Цивільний кодекс України від 2003, №№ 40-44, із змінами № 1720-IX від 08.09.2021, ВВР, 2021, № 50.

2. Аналіз деяких питань застосування судами законодавства про право власності при розгляді цивільних справ : Лист від 1.07.2013 / Верховний Суд України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/B714BFACD5463C0DC2257B4B002E5416/](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/B714BFACD5463C0DC2257B4B002E5416/).

3. Про практику застосування судами України статті 376 Цивільного кодексу України (про правовий режим самочинного будівництва): Постанова Пленуму ВССУ від 30.03.2012 № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sc.gov.ua>.

4. Дзера І. Деякі питання визнання права власності за статтею 392 Цивільного кодексу України // Підприємство господарство і право. – 2018. - № 5 – С. 19-24.

Віталій Чолан

Науковий керівник –доц. Татулич І.Ю.

Принцип конфіденційності в діяльності адвокатів

Відповідно до ст. 4 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – ЗУ), одним із принципів адвокатської діяльності є принцип конфіденційності. У науці під принципом конфіденційності адвокатської діяльності розуміється особливий правовий режим дій та обігу інформації, пов'язаних з виконанням доручення клієнта, покликаний забезпечити заборону несанкціонованого доступу, розголошу даних, з яких клієнтом письмово не знято режим конфіденційності, порушення якого тягне відповідальність відповідно до закону [1, с. 162].

Необхідно погодитися з О. С. Насадюк, що адвокат повинен зберігати всю інформацію, яка стала йому відома з перших моментів спілкування із клієнтом, інформацію, що стосується обставин і фактів, повідомлених клієнтом або таких, що стали відомі адвокатуві у зв'язку із виконанням доручення, а також сам факт звернення до нього клієнта, і не повинен розголошувати таку інформацію без згоди клієнта, а також якщо це буде потрібно на підставі закону [2, с. 36]. Зміни, які внесені відповідно до Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 р. до ст. 22 ЗУ, встановили нові підходи до допустимості розголошення адвокатської таємниці.

Отже, вимога дотримання адвокатської таємниці є відносно-абсолютною, адже законодавець допускає випадки можливості її розголошення. У науці, крім того, триває дискусія щодо можливості розголошення адвокатської таємниці адвокатом без згоди на це клієнта і в інших випадках [4].

Як зазначає М. Ю. Барщевський, адвокатська таємниця неабсолютна, вона виникла в інтересах суспільства, і межі її охорони повинні співвідноситися з тими ж інтересами суспільства. Захисник повинен оцінити суспільну небезпеку, тобто оцінити можливість самого факту вчинення злочину і його небезпеку [4, с. 63]. Натомість Д. В. Кухнюк вважає неприпустимим розголошення адвокатської таємниці за будь-яких обставин [5, с. 32]. Для нас більш прийнятна остання

позиція, оскільки відносини адвокат – клієнт мають ґрунтуватися на принципі дотримання адвокатської таємниці, і такий фактор, як довіра клієнта до адвоката, має домінувати в таких відносинах. Тому доцільно обмежити можливість розкриття адвокатом адвокатської таємниці лише випадками, визначеними ч. 2, 4 ст. 22 ЗУ.

Список літератури

1. Северин К. М. Принципи адвокатської діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / Северин Костянтин Миколайович; М-во освіти і науки України, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2015. 237 с.
2. Насадюк О. С. Неабсолютна таємниця: про можливість та обов'язок розголошення адвокатської таємниці. *Український адвокат*. 2009. № 10. С. 36–37.
3. Мисливий В. А. Адвокатська таємниця: теорія та практика. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2014. Вип. 24, т. 4. С. 156–157.
4. Барщевский М. Ю. Адвокатская этика. 2-е изд. Москва : Профобразование, 2012. 105 с.
5. Кухнюк Д. В. Секрети не врятують. *Право України*. 2012. № 6. С. 31–33.

Ярина Щербакова

Науковий керівник – асист. Нестеренко Л.Б.

Бюро економічної безпеки – новий суб'єкт фінансового контролю

Невід'ємною складовою фінансової діяльності держави є фінансовий контроль, який спрямований на перевірку своєчасності та точності фінансового планування, обґрунтованості та повноти надходжень до відповідних фондів коштів, правильності та ефективності їх використання.

У травні 2021 року засновано новий центральний орган виконавчої влади, наділений функціями фінансового контролю – Бюро економічної безпеки (БЕБ), завданням якого є протидія правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави.

Створення БЕБ забезпечує виконання Україною однієї з вимог Меморандуму з МВФ про економічну та фінансову політику, яка полягає в консолідації повноважень щодо розслідування економічних злочинів в єдиному слідчому органі. Він бере на себе відповідальність за розслідування економічних, фінансових, податкових шахрайств та злочинів, які перебувають у юрисдикції Національної поліції, СБУ та Податкової поліції, але за винятком тих злочинів, які підпадають під юрисдикцію Національного антикорупційного бюро України [1, с.10].

Розслідування економічних правопорушень тепер стає вийнятковим повноваженням цього органу. Зокрема, це розслідування фінансових та податкових правопорушень; махінації зі сплатою податків, фальсифікація податкової звітності; підробка грошей та фінансових документів; виготовлення та розповсюдження нелегальних підакцизних товарів (алкоголь, тютюнові вироби, паливо); перешкоджання законній господарській діяльності тощо [2].

Значимо, що здійснення розслідування економічних правопорушень, віднесених до підслідності БЕБ, - важливим, але не пріоритетним напрям його діяльності. Перед цим органом стоїть ряд інших важливих завдань: оцінювання ризиків і загроз економічній безпеці держави, напрацювання способів їх мінімізації та усунення; збирання та аналіз інформації про

правопорушення, що впливають на економічну безпеку держави, та визначення способів запобігання їх виникненню в майбутньому тощо.

Якщо звернутися до зарубіжного досвіду в сфері розслідування економічних і фінансових правопорушень, то в Італії, до прикладу, ці повноваження покладені на Фінансову гвардію, яка наділена специфічними повноваженнями податкової поліції, оскільки одне з її завдань - превенція і припинення валютних, фінансових і податкових злочинів, що вказує на схожість італійської Фінансової гвардії та українського Бюро економічної безпеки.

Проте далеко не в усіх державах створено окремий орган для розслідування правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави. Так, у Данії та Норвегії ці повноваження належать поліції, яка поєднує як повноваження щодо протидії традиційній злочинності, так і розслідування порушень податкового та митного законодавства [3, с.78].

Отже, враховуючи все вищевикладене, можемо зробити висновок, що створення Бюро економічної безпеки України як нового суб'єкта фінансового контролю та єдиного органу із розслідування економічних правопорушень, дозволить уникнути дублювання функцій кількох правоохоронних органів і зосередити їх «в одних руках», а цей крок повинен забезпечити зменшення тиску на бізнес в Україні.

Список літератури

1. Лист про наміри та Меморандум про економічну та фінансову політику: офіц. текст. Київ. Міністерство фінансів України від 08.11.2021 р. № 35976/0/2-21. 32 с.
2. Відловська І. Я. Як працюватиме Бюро економічної безпеки. 2021. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/208289_yak-pratsyuvatime-byuro-ekonomchno-bezpeki
3. Клітинська А. Р. Міжнародний досвід функціонування органів фінансових розслідувань. Міжнародне співробітництво під час фінансових розслідувань: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. інтер.-конф., м. Ірпінь, 10 трав. 2019 р. Ірпінь, 2019, С. 77-79.

ЗМІСТ

Арсенюк Денис. Роль адвоката у сімейних спорах	3
Банар Вікторія. Проблема зайнятості та безробіття в умовах карантину	5
Божко Кирило. Медіація як суспільне благо	7
Борденюк Михайло. Зумовленість розвитку медіації буттєвим устроєм людського світу	9
Влад Едуард. Особливості електронного договору купівлі-продажу в Україні	11
Ватаманюк Валерій. Розвиток судочинства в умовах цифровізації	13
Галак Анастасія. Порушення суверенітету та територіальної цілісності України державою-агресором...	15
Герасимова Крістіна. Сімейні зв'язки як причини злочинності: теорії Чезаре Бекарії	17
Гондурак Лілія. Законопроект № 6205 «Щодо посилення авторитету адвокатури»: переваги та недоліки	19
Горган Інеса. Цивільно-правові колізії використання емфітевзису	21
Гулей Ліна. Проблемні аспекти правового регулювання праці на онлайн-платформах	23
Дулеба Юлія. Внутрішня політика держави та її місце на міжнародній	25

арені: взаємозв'язок	
Єримей Віталіна. Практика Європейського суду з прав людини як джерело кримінального процесуального права	27
Желізна Іванна. Практичний аспект «автоматичного» прийняття спадщини	29
Ілаш Валерія. Мобінг в Україні	31
Куликовець Юліанна. Право на обґрунтоване судове рішення у кримінальному судочинстві (аналіз судової практики)....	33
Ковтунович Андрій. Правовий статус нотаріуса в Україні	35
Коваль Юрій. Медіація як суспільна послуга	37
Каправа Діана. Що таке дезінформація	39
Лабик Анастасія. Проблеми емансипації неповнолітніх, які бажають займатися підприємницькою діяльністю	41
Любченко Юлія. Електронний трудовий договір..	43
Молдован Наталія. Фінансово-правова відповідальність за порушення податкового законодавства	45
Мельник Валерія. Виклики інформаційного тероризму (кібертероризму).....	47
Ніжинська Алла. Особливості правового регулювання набуття прав власності	49
Орловський Андрій. Конституційні	51

обов'язки людини і громадянина в Україні: правова природа та основні ознаки	
Оленич Ірина. Навіщо сучасному правнику вчитися критичному мисленню	53
Онофрейчук Олександра. Особливості договорів у сімейному праві	55
Онофрейчук Олександра. Правовий статус національних меншин в Румунії (1918-1940 рр.)....	57
Паламарчук Ангеліна. Поняття властивостей медіації	59
Павлюк Анна. Пропозиції щодо удосконалення інституту юридичних обов'язків людини та громадянина під час впровадження режиму воєнного стану в Україні	61
Парайко Тетяна. Що таке фейк?.....	63
Петровська Віра. Конвалідація недійсних правочинів	65
Савка Олександр. Право на людську гідність: соціально-правовий аспект	67
Суховерський Максим. Що таке пропаганда?.....	69
Стойко Діана. Податковий компроміс: формальний та практичний аспект	71
Тарновецький Іван. Принцип рівності адвокатів як організаційний принцип інституту адвокатури.....	73
Татулич Станіслав. Дотримання	75

права на незалежний і безсторонній суд як гарантія забезпечення права на справедливий судовий розгляд	
Фірчук Богдана. Надомна та дистанційна роботи: порівняльний аспект	77
Федаш Вадим. Медіація як справедливість	79
Хашчева Яна. Трудовий договір про дистанційну роботу	81
Цвинтарна Людмила. Принцип невідворотності кримінальної відповідальності	83
Цепенда Дарина. Узаконення самочинного будівництва	85
Чолан Віталій. Принцип конфіденційності в діяльності адвокатів	87
Щербакова Ярина. Бюро економічної безпеки – новий суб’єкт фінансового контролю	89